

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Benzinin qiymətində
artım gözləntisi-
həm 95, həm
Aİ-92...
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 dekabr 2023-cü il Cümə № 226 (8362) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

YAP İdarə Heyəti bu gün namizədini elan edir

Əksər partiya rəhbərləri seçkidə iştirakla bağlı mediadan ünvanlanan suallardan yayınmağa çalışırlar

yazısı səh.4-də

Sərhədimizə qoşun yığanlara Bakının xəbərdarlığı

yazısı səh.7-də

Azərbaycan və Ermənistan qoşunları geri çəkə bilər iddiası

yazısı səh.9-da

"Binə" və "Sədərek"lə şəhərdəki mağazalar arasında qiymət fərqi

yazısı səh.10-da

Musavat Partiyasında istefalar

yazısı səh.2-də

Putin Ərdoğanı təriflədi

yazısı səh.11-də

Metroda tibbi xidmət niyə yoxdur?

yazısı səh.12-də

Sülhməramnılar bu səbəbdən daha beş il qala bilər

yazısı səh.11-də

"Amnesty International" Azərbaycana qarşı hücum anonsu verdi

yazısı səh.4-də

İnvestisiya Forumunda kimlər bir araya gələcək?

yazısı səh.15-də

Üç şəhərdə xüsusi təyinatlı hərbi kollec yaradılır

yazısı səh.11-də

Xaricdən ət idxalında kəskin artım

yazısı səh.12-də

SÜLH SAZIŞINƏ "EV SAHİBLİYİ" MÜBARİZƏSİ YENƏ QIZIŞDI

Şarl Mişelin, ondan əvvəl isə Cozep Borrelin narazılıq doğuran açıqlamaları fonunda Avropa İttifaqının obyektiv vasitəçiliyinə inanmaq olarmı? İrəvan Moskva formatı ilə bağlı körpüləri ona görə yandırır ki...

yazısı səh.5-də

"Qırmızı Xaç" Aqşin və Hüseynlə bağlı hansı faktları gizlədib?

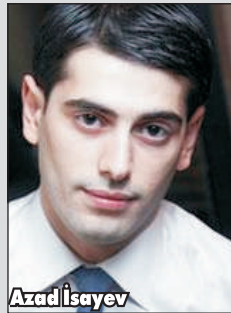
Erməni əsirliyindən qayıdan əsgərlərimiz müntəzəm şəkildə fiziki zorakılıqlara məruz qalıblar

yazısı səh.3-də

İranlı nazirin Azərbaycana Xəzəryanı təşkilat yaratmaq təklifi-hiylə, yoxsa...

yazısı səh.8-də

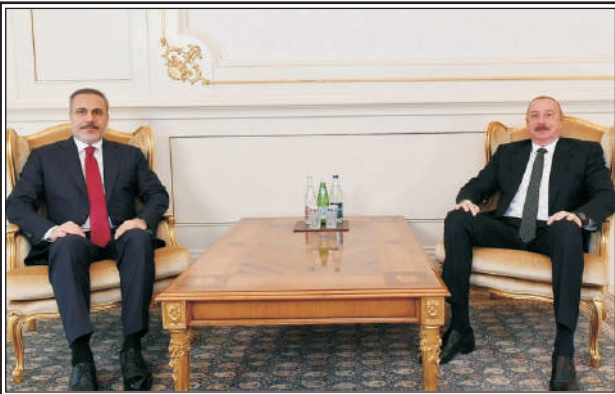
10 il əvvəl öldüyü deyilən azərbaycanlı İstanbulda tutuldu

yazısı səh.3-də

Mişelin etnik ayrı-seçkiliyi: erməni milli azlıqdır, bəs qərbi azərbaycanlılar?

yazısı səh.6-da

Prezident Hakan Fidanı qəbul etdi

Prezident İlham Əliyev dekabrın 14-də Türkiyə Respublikasının xarici işlər naziri Hakan Fidanı qəbul edib.

Görüşdə ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bütün sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi vurğulanıb.

Dövlət başçıları və digər səviyyələrdə qarşılıqlı səfərlərin və təmasların əməkdaşlığımızın daha da möhkəmlənməsi işinə töhfə verdiyi bildirilib.

Söhbət zamanı əlaqələrimizin bundan sonra da bütün istiqamətlərdə daha da möhkəmlənəcəyinə əminlik ifadə olundu, əməkdaşlığımızın perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Ramiz Məlik II Fəxri Xiyabanda dəfn olundu

Azərbaycan kino və teatr sənətinə ağır itki üz verib. Azərbaycan teatr və kino aktyoru, Dövlət mükafatı laureatı, Prezident təqaüdcüsü, “Şöhrət” ordenli Xalq artisti Ramiz Məlik (Ramiz Ağarza oğlu Məlikov) dekabrın 14-də ömrünün 80-ci payızında vəfat edib.

Ramiz Məlikov 4 avqust 1943-cü ildə Bakıda doğulub. 1963-cü ildə Mirzə Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Teatr İnstitutunun dram və kino aktyorluğu fakültəsinə daxil olub. Rza Təhmasibdən, Tofiq Kazımovdan, Məlik Dadaşovdan dərslər alıb. 1967-ci ildə həmin ali təhsil ocağının məzununu olub.

1967-ci ildə Akademik Milli Dram Teatrının truppasına aktyor götürülüb. Aktyorluq etməklə yanaşı, Əkrəm Əylislinin “Yastı təpə” (quruluşçu rejissor Tofiq Kazımov), Leonard Frankın “Yad adam” (quruluşçu rejissor Oruc Qurbanov), İlyas Əfəndiyevin “Xurşidbanu Natəvan” (quruluşçu rejissor Mərahim Fərzəlibəyov) və s. pyeslərinin tamaşaya hazırlanmasında rejissor və rejissor assistenti kimi çalışıb.

Ramiz Məlik Azərbaycan Dövlət Televiziyasının hazırladığı Ənvər Məmmədovun “Şərqin şəhəri” (Bəhruz), Əlibala Hacızadənin “İnanmırsansaE” (Adil), Nəriman Həsənzadənin “Kimin sualı var?” (Ədalət) və s. əsərlərin tamaşalarında oynayıb.

O, 1984-cü ildə Azərbaycan Dövlət Mükafatına layiq görüldü. 1982-ci ildə əməkdar artisti, 1998-ci ildə isə xalq artisti fəxri adları ilə təltif olunub.

Xalq artisti 2-ci Fəxri Xiyabanda dəfn olunub. Allah rəhmət eləsin!

Əhaliyə pulsuz dərman veriləcək?

Azərbaycanda icbari tibbi sığorta ilə qarşılanan dərman vasitələrinin siyahısı hazırlanacaq. Bu barədə İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyev qurumun illik hesabatını təqdim edərkən məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, icbari tibbi sığortanın Xidmətlər Zərfinin təkmilləşdirilməsi üzərində işlənir: “Mərhələli şəkildə ambulator müalicədə resept əsasında yazılan bəzi dərman vasitələrinin sığorta hesabına qarşılanması nəzərdə tutulur. İlk il ürək-damar sistemi xəstəlikləri, ikinci il həzm sistemi, növbəti ildə isə tənəffüs sistemi xəstəlikləri üçün dərman vasitələrinin sığortaya daxil etməyi hədəfləmişik. Vətəndaşların dərmanlarla təmin edilməsi məqsədilə apteklərlə müqavilələrin bağlanması nəzərdə tutulub. Həmçinin dərman vasitələrinin pozitiv siyahısı hazırlanacaq. Pozitiv siyahı ambulator şəraitdə sığorta ilə qarşılanan dərman vasitələrinin məcmusudur. Əlbəttə ki, bütün bu qeyd etdiklərim layihə şəklində hazırlanır, rəy və təklifləri öyrənmək məqsədilə aidiyyəti qurumlara təqdim ediləcək”.

Müsavat Partiyasında istefalar

Müsavat Partiyasında istefalar başlayıb. Belə ki, dekabrın 13-də Müsavat başqanının sabiq müavini, başqanlıq namizəd olmuş Yadigar Sadıqlı bu barədə Facebookda paylaşım edib. O, paylaşımında Müsavat Partiyasının siyasi xəttini, Müsavat başqanı Arif Hacı və İsa Qəmbəri tənqid edib, partiyanın nüfuzunu itirdiyini vurğulayıb.

“...Mən üzv olanda bir gün Müsavatdan gedəcəyimə heç vaxt inanmazdım. İndi getməkdən başqa yol olmadığını görürəm. Nə partiya rəhbərliyinin tutduğu mövqe, nə şəxsi münasibətlərin səviyyəsi mənim partiyada birgə mübarizə aparmağıma imkan verir. Son qurultaydan keçən 4 il ərzində partiyada fəaliyyətim yox idi. Ondan əvvəlki

ram və duyacam”, - deyərək bildirib.

Partiyanın daha bir tanınmış üzvü, partiya başqanının sabiq müavini Elman Fəttah da istefa verib. Morder.az saytının yazdığına görə, Elman Fəttah istefa ərizəsini partiya rəhbərliyinə təqdim edib.

Qeyd edək ki, Elman Fəttah 2000-ci ildən Müsavat Partiyasının üzvü idi. O, 2014-cü ildə Divan üzvü və başqan müavini olub. 2017-ci ildə müavinlikdən istefa versə də, 2019-cu ilə qədər Divan üzvü kimi qalıb.

✎ Xəlidə GƏRAY,
“Yeni Müsavat”

Hafiz Babaliya qarşı qaçaqmalçılıq ittihamı

Dekabrın 14-də Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsində araşdırmaçı jurnalist Hafiz Babaliya qarşı Azərbaycan CM-in 206.3.2-ci (qaçaqmalçılıq, əvvəlcədən əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Bu barədə “Turan”-a vəkil Rəşad Cəfərov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Babalı ittihamı qəbul etmir və onu jurnalist fəaliyyəti ilə əlaqələndirir. 206.3.2-ci maddə ilə onu 5 ildən 8 ilədək azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir.

Xatırladaq ki, Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin əməkdaşları “Turan” Agentliyinin iqtisadiyyat şöbəsinin rəktoru Hafiz Babalını dekabrın 13-də saxlayıb. Saxlanıldıqdan sonra onun Sumqayıtdakı mənzilində axtarış aparılıb, kompüter, mobil telefonu, sənədləri müsadirə edilib. DİN nümayəndəsi Babalının “Abzas Media” əməkdaşlarına qarşı açılmış cinayət işi çərçivəsində saxlanıldığını bildirib.

Məhkəmədən Vüqar Səfərlinin əmlakları ilə bağlı qərar

Ali Məhkəmədə ləğv edilmiş Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun (KİVDF) sabiq icraçı direktoru Vüqar Səfərlinin ailə üzvləri və onunla birgə tutulmuş “Portos” MMC-nin direktoru Nadir Məmmədovun barəsindəki hökmdən verilən kasasiya şirkəti üzrə məhkəmə iclası başa çatıb.

Hakim Nazim Mövsümovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan olunub.

Qərara əsasən, şikayət təmin edilməyib. Xatırladaq ki, V.Səfərli 2021-ci ilin yanvarında həbs edilib. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə V.Səfərli cəzasını ciddi rejimli cəzaçxanə müəssisəsində çəkməklə 10 il 6 ay və “Portos” MMC-nin direktoru Nadir Məmmədov isə 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum olunub.

Hökmə əsasən, V.Səfərlinin Bakıdakı ev və torpaq sahəsi müsadirə olunub.

Bundan başqa, müsadirə edilənlər sırasında onun “Mercedes-Benz ML 350”, “Volkswagen Touareg” və “Toyota Land Cruiser” markalı avtomobilləri də var. Eyni zamanda məhkəmənin hökmünə əsasən, V.Səfərlinin “Rabitəbank” ASC-də hesabında olan 300 min manatı, həmin bankda oğlunun hesabına olan 500 min manatı və Baş Prokurorluğun depozit hesabına qoyulmuş 200 min manat vəsaiti müsadirə edilib.

Hərbi kolleclərin yaradılması üçün 2 milyon manat ayrıldı

Hərbi kolleclərin fəaliyyətinin təşkili üçün Müdafiə Nazirliyinə 2 milyon manat ayrılıb. Məlumatla görə, bu, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı “Gənclərin hərbi sahədə təhsil almasının təşviq edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Fərmanında əksini tapıb.

Fərmana əsasən, hərbi kolleclərin fəaliyyətinin təşkili və zəruri infrastrukturun yaradılması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Prezidentin ehtiyat fondundan Müdafiə Nazirliyinə ilkin olaraq 2 milyon manat məbləğində vəsait ayrılıb.

Erməni əsirliyindən qayıdan əsgərlərimiz Hüseyn Axundov və Aqşin Bəbirov müntəzəm şəkildə fiziki zorakılıqlara məruz qalıblar. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi isə bu faktları gizlədib. Bu barədə Minval.az saytı bildirib.

mandanımız var olsun! Biz qalib ölkənin qalib əsgəriyik. Harada olmağımızdan asılı olmayaraq, hər zaman dövlətimizin adını uca tutmağa çalışırıq”.

Xatırladaq ki, bu ilin aprel ayında Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şahbuz rayonunun Ermənistanla sərhə-

Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan qeyd-şərtsiz humanist addımlar atmışdı. Ermənistan tərəfi azərbaycanlı hərbiçilərin saxlanması çox böyük şou yaratdı. Hərbiçilərimizə ağır ittihamların irəli sürülməsi Ermənistan siyasi hakimiyyətinin iç üzünü göstərir. Hərbiçimiz Hüseyn Axun-

Əvvəllər həbs edilmiş azərbaycanlıların və ermənilərin geri qaytarılmasını, həmçinin tərəflər arasında əlavə etimad tədbirlərinin müzakirə olunduğu barədə xəbərləri alqışlayırıq. Biz prosesi irəli aparmaq üçün Ermənistan və Azərbaycanla işləməyə davam edəcəyik. Biz inanırıq

10 il əvvəl qəzada öldüyü deyilən azərbaycanlı biznesmen İstanbulda tutuldu

2013-cü ildə Azad İsayevin Türkiyədə yol qəzasında ölməsinə dair məlumatlar yayılmışdı - bəs Türkiyə polisinin saxladığı iş adamı ilə Röya Ayxanın nə münasibəti?

Azərbaycanlı iş adamı Azad İsayev Türkiyədə həbs edilib. Lent.az saytının yazdığına görə, İstanbulun Bakırköy və Küçükçekmece qəsəbələrində iki fərqli dələduzluq şikayəti üzrə prokurorluqda araşdırma başlayıb. İki fərqli məhkəmədə aparılan araşdırma zamanı qərribə faktlar ortaya çıxıb.

Belə ki, Küçükçekmece prokurorluğunda aparılan araşdırma zamanı saxlanılan Azad İsayevin üzərindən Albaniya vətəndaşı pasportu tapılıb. Onun həm də Rusiya vətəndaşlığını daşması və ad-soyadının da Həmzət İsmayilov olması üzə çıxıb. O, özü bu faktı təsdiqləyib.

Bakırköy məhkəməsinə isə bir qadının onun barəsində şikayətinə baxılıb. Azərbaycanlı iş adamı qadından borc aldığı pulu geri qaytardığını deyib. Bakırköy məhkəməsi tərəfindən onun barəsində həbs qərarı verilib.

Daha sonra prokurorluqda və məhkəmədə aparılan araşdırma zamanı maraqlı faktlar ortaya çıxıb. İddiaya görə, saxlanılan şəxs əslində bir vaxtlar Azərbaycan tərəfindən dələduzluğa görə Interpolə verilən iş adamı Azad İsayevdir. Həbs edilən azərbaycanlı isə israrla Azad İsayev olmadığını iddia edib. “Uşaq ikən mənə Azad deyirdilər. İş gördüyüm adamlar arasında mənə Azad kimi tanıyırdılar”.

Qeyd edək ki, azərbaycanlı iş adamı Azad İsayev Interpol xətti ilə axtarışdadır. A.İsayevin 2 milyon manat məbləğində dələduzluq etdiyi bildirilir.

Xatırladaq ki, hələ o zamanlar dələduzluq ittihamı ilə beynəlxalq axtarışa verilən Azad İsayevin müğənni Röya ilə qeyri-rəsmi münasibətlərinin olmasına dair mediada da məlumatlar yayılıb. Azad İsayev həmçinin Röyanın “Sevgiyə bax”, “Son görüş”, “Ağla” və digər mahnılarının sözlərinin müəllifidir.

Onu da qeyd edək ki, 2013-cü ildə Azad İsayevin Türkiyədə yol qəzasında ölməsinə dair məlumatlar yayılmışdı.

Röya Ayxanla bağlı yayılan iddialar barədə müğənninin mətbuat katibi Elvin Elxan “Yeni Müsavat”a danışdı. O qeyd edib ki, mətbuatda yayılan məlumatlar tamamilə əsassızdır: “Azad İsayevlə Röya Ayxan arasında heç bir münasibət olmayıb. Sadəcə, illər öncə Röya Ayxan onun sözlərinə yazılmış “Ağla” mahnısını ifa edib. Mahnının uğurlu alınmasını birgə qeyd edərkən mətbuatda yayılan fotonu çəkdiriblər. Özünü də müşahidə edirsiniz ki, onların birlikdə cəmi bir fotosu var. Yeni Röya Ayxanla Azad İsayev arasında hansısa münasibətdən söz gedə bilməz. Onların işbirlikləri 8 il bundan əvvəl bitib. Bundan sonra münasibətləri tamamilə soyuyub, heç bir əlaqələri olmayıb. Çox təəssüf ki, bu gün Azad İsayevin həbsi ilə bağlı məlumatlarda xalq artistinin adı hallanır. Bu, tamamilə yolverilməzdir”.

✉ **Xalidə GƏRAY**
“Yeni Müsavat”

“Qırmızı Xaç” Aqşin və Hüseynlə bağlı hansı faktları gizlədib?

Erməni əsirliyindən qayıdan əsgərlərimiz müntəzəm şəkildə fiziki zorakılıqlara məruz qalıblar

Aqşin Bəbirovun Azərbaycan-Ermənistan sərhədində hərbi əsirlərin dəyişdirilməsi zamanı və ondan sonra evdə, jurnalistlərin azadlığa buraxılan şəxslə müsahibəsi zamanı çəkilmiş fotoları müqayisə edilərək, bu qənaətə gəlinib.

Qeyd olunur ki, mübadilə zamanı Aqşin Bəbirovun üzündə heç bir xəsarət və ya yara nəzərə çarpmayıb. Ancaq onun Bakıya qayıtdıqdan sonra yerli KİV-lərdən birinə müsahibəsi zamanı çəkilən fotosunda yeni döyülmə izləri aydın görünür: “Bu da ona qarşı sistemli şəkildə fiziki zorakılığın tətbiq edildiyini göstərir. Əsgərlərimiz bizim tərəfə təhvil verildə yaraları diqqətlə qrimlənib”.

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin əməkdaşları hər dəfə hərbi əsirlərimizə baş çəkərkən, onların səhhətinin yaxşı olduğunu, hər hansı problemin olmadığını bildirirdilər. İndi aydın olur ki, BQXK döyülmə faktlarını gizlədib”.

Aqşin Bəbirov son vəziyyəti ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışdı: “Bacardığım qədər yaxşı olmağa, ayaqda durmağa çalışıram. Ağrıları çox ola bilər, amma bu ağrılar vətənimizdə bizə xoşdur. Biz vətən üçün yaşayırıq. Vətənimiz bizim anamızdır, ona uzanan əlləri, dilləri kəsərik. İnşallah, hər şey yaxşı olacaq, hər şey qaydasına düşəcək. Göydə Allah, yerdə Ali Baş Komandanımıza minnətdarıq ki, ailəmizə sağ-salamat gəlib çıxdıq. Sözüün doğrusu, mənəm buna ümidim var idi. Ümid edirdim ki, sonda biz vətənimizə qovuşacağıq”.

Ailəsinə qovuşan Hüseyn Axundov isə deyib ki, əsirlikdə olanda ilk olaraq vətəni, sonra isə anası üçün darıxıb: “Artıq vətəndəyəm. Allah Prezidentimizi qorusun. Tezliklə azad olunacağımız günü gözləyirdik. Hər zaman dövlətimizə arxalanmışam. Bundan sonra da arxalanacağam. Ali Baş Ko-

hədboyu ərazisində əlverişsiz hava şəraitində məhdud görmə səbəbindən Azərbaycan Ordusunun itkin düşmüş əsgərləri - 2004-cü il təvəllüdlü Bəbirov Aqşin Qabil oğlu və 2003-cü il təvəllüdlü Axundov Hüseyn Əhliman oğlu Ermənistan tərəfindən əsir götürülmüşdü.

Dekabrın 7-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası və Ermənistan Respublikası Baş nazirinin Aparatı arasında aparılmış danışıqlar nəticəsində humanizm prinsipinə sadıqlıq ruhunda, xoş niyyət göstəricisi olaraq iki ölkə arasında qarşılıqlı etimad tədbiri kimi hərbiçilərin azad edilməsi barədə razılıq əldə olunub.

“Azərbaycan hərbiçilərinin əsirlikdən azad edilməsi təbii ki, hamını sevindirir. Azərbaycan Prezidenti onların taleyinə biganə olmadığını bir daha sübut etdi”.

Bu fikirləri “Yeni Müsavat”a açıqlamasında Demokratıya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə deyib. O bildirib ki, bu sevinc təkcə hərbiçilərin ailələri deyil, həm də bütün Azərbaycanın sevincidir: “Azərbaycan daha öncə də həm mülki, həm də hərbi vətəndaşları Ermənistanla təhvil verib. 44 günlük

dövün guya şikayətinin ərizəsi əsasında ömürlük cəza və məhkum edilməsi də yaranmış vəziyyətdən istifadə məqsədi daşıyırdı. Onlar təxribatçı erməni əsirlərin geri qaytarılmasına nail olmaq istədilər. Amma onların bu istəyi baş tutmadı. Məsələ Prezident İlham Əliyevin humanist yanaşması ilə həll olundu. Bu, iki Azərbaycan əsgərinin həyatının, təhlükəsizliyinin qorunması istiqamətində atılmış addımdır. İki Azərbaycan vətəndaşının 32 erməni ilə dəyişdirilməsi sırf İlham Əliyevin humanist yanaşmasıdır. Bu nəticə Azərbaycan xalqını çox sevindirir”.

Qeyd edək ki, əsirlərin mübadiləsindən sonra Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan açıqlama verib. Paşinyan “əsir mübadiləsi bizə nikbinlik verir ki, yaxın gələcəkdə sülh sazişinin imzalanması mümkün olsun” deyib.

ABŞ Dövlət Departamentinin mətbuat katibi Metyu Miller brifinq zamanı Azərbaycan və Ermənistan arasında saxlanılan hərbiçilərin mübadiləsi məsələsinə toxunub. O qeyd edib ki, ABŞ Azərbaycan və Ermənistan arasında saxlanılan hərbiçilərin dəyişdirilməsini alqışlayır: “Biz bu addımı təşviq edirik və hər iki hökumətlə müzakirələr aparmışıq.

ki, hər iki tərəf buna səy göstərsə, sülh mümkündür”.

Hazırda müzakirə edilən suallardan biri də Azərbaycana qaytarılan hərbiçi Hüseyn Axundov və Aqşin Bəbirovun bundan sonra hərbi xidmətə davam edib-etməyəcəyi ilə bağlıdır.

Məsələ ilə bağlı hərbi ekspert Ədalət Verdiyev “Yeni Müsavat”a danışdı: “Əsirlikdən qayıdan hərbiçilərimiz ilk növbədə müayinədən sonra müəyyən olunmuş prosedurlardan keçəcəklər. Bundan sonra onlar hərbi xidmətlərinə davam edəcəklər. Qanunla müəyyən olunmuş xidmət başa çatdıqdan sonra təxris olunacaqlar. Prosedurlar onların xidmət müddəti başa çatana qədər bitməsə, onlar prosedurlardan dərhal sonra təxris ediləcəklər. Böyük ehtimalla, onların hərbi xidmət müddəti başa çatmadığı üçün hərbiçilərin yenidən ordu sıralarına qaytarılması gözləniləndir”.

İrəvanda Azərbaycandan qayıdan və Muratsan hərbi hospitalında tibbi müayinədən keçən hərbiçilərin yaxınları ilə hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşları arasında əlbəyaxa dava olub. Davanın başvermə səbəbi və hadisənin təfərrüatı açıqlanmır.

✉ **Xalidə GƏRAY**
“Yeni Müsavat”

Növbədənənar prezident seçkisi ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) İdarə Heyətinin iclasının vaxtı məlum olub. APA-nın əldə etdiyi xəbərdən görə, İdarə Heyətinin genişləndirilmiş iclası 15 dekabrda Heydər Əliyev Mərkəzində keçiriləcək. İclasın gündəliyinə İlham Əliyevin prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsi daxil edilib. Beləliklə, 7 fevral növbədənənar prezident seçkisinə namizədini rəsmi olaraq ilk elan edib irəli sürən YAP olacaq.

İndiki prezident İlham Əliyev 2003-cü il oktyabrın 15-də və 2008-ci il oktyabrın 15-də mandat alıb. 2009-cu ildə eyni şəxsin ardıcıl iki dəfədən çox prezident seçilməsi yasağı götürülüb. 2013-cü il oktyabrın 9-da İlham Əliyev yenə prezident seçilib.

2016-cı ildə prezidentin səlahiyyət müddəti 5 ildən 7 ilə qaldırılıb və prezidentə növbədənənar prezident seçkisi elan etmək hüququ verilib. 2018-ci il aprelin 11-də keçirilən növbədənənar seçkidə İlham Əliyev qalib gəlib. Qeyd edək ki, artıq dekabrın 9-dan etibarən Azərbaycanda növbədənənar prezident seçkisi ilə əlaqədar namizədlər - seçki hüququ olan vətəndaşlar, seçkilərin təşəbbüs qrupları, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları Azərbaycan Respublikası Prezidentliyinə namizədliyini irəli sürə bilərlər. Seçki Məcəlləsinə əsasən, səsvermə gününə ən çoxu 50 və ən azı 30 gün qalmış saat 18.00-dək partiyanın, siyasi partiyalar blokunun səlahiyyətli nümayəndəsi namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan seçki sənədlərini Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim etməlidir.

Namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan seçki sənədlərinin Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilməsinə 2023-cü il dekabrın 19-dan başlanacaq və bu müddət 2024-cü il yanvarın 8-i saat 18.00-dək olan dövrü əhatə edəcək.

Seçki Məcəlləsinə əsasən, şəxsin namizədliyini irəli sürə bilməsi üçün 60 fərqli seçki dairəsindən 40 min imza tələb olunur.

Azərbaycan Konstitusiyasına görə, ölkə ərazisində 10 ildən artıq daimi yaşayan, seçkilərdə iştirak etmək hüququ olan, ağır cinayətə görə məhkum olunmayan, başqa dövlətlər qarşısında öhdəliyi olmayan, ali təhsilli, ikili vətəndaşlığı olmayan Azərbaycan vətəndaşı prezident seçilə bilər. Səsvermədə iştirak etmiş seçkilərin yarısından çoxunun səsini alan namizəd prezident seçilmiş sayılır.

Namizədlərin irəli sürülməsi ilə bağlı rəsmi təqvim müəyyən olunsun da, siyasi partiyalarda səsizlik və qeyri-müəyyənlik müşahidə olunur.

Hələlik YA-dan başqa heç bir partiya seçkidə iştirak edib-etməmək barədə qərarını verməyib və namizəd irəli sürməyib.

Əksər partiya rəhbərləri seçkidə iştirakla bağlı mediadan ünvanlanan suallardan yayınmağa çalışır.

Bu həftənin son günlərində bir neçə müxalifət partiyasının ali orqanlarının toplantıları keçiriləcək və seçki məsələ-

YAP İdarə Heyəti bu gün namizədini elan edir

Əksər partiya rəhbərləri seçkidə iştirakla bağlı mediadan ünvanlanan suallardan yayınmağa çalışır

sinin müzakirəyə çıxarılaçağı barədə məlumatlar yayılıb. **REAL Partiyasının rəsmisi Natiq Cəfəri qeyd edib ki, seçkidə iştirakla bağlı yekun qərar həftəsonu elan oluna-**

caq: "İstənilən halda, bizim mövqeyimiz seçkidə iştirak etməkdir. Bildiyiniz kimi, seçkidə iştirakın digər formaları da var. Digər partiyaların uzun müddətdir apardığı boykot siyasətinin nə vətəndaşa, nə də ölkəyə heç bir xeyri yoxdur. Təbii ki, bizdə boykotdan söhbət gedə bilməz".

AXCP-nin isə 16 dekabrda qurultayı keçiriləcək. Qurul-

tayda partiyanın növbədənənar prezident seçkisinə iştirak edib-etməməklə bağlı qərar verəcəyi bildirilir. Digər təxminlər partiyaların da yaxın günlərdə qərarlarını elan edəcəyi gözlənilir.

2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək prezident seçkisinə

siyasi partiyaların da namizəd irəli sürmək hüququ var. Ədliyyə Nazirliyi 26 partiyayı dövlət qeydiyyatına alıb: AÇ Partiya, Ana Vətən Partiyası, Azad Vətən Partiyası, Azərbaycan Demokrat Partiyası, Azərbaycan Demokratik Maarifçilik Partiyası, Azərbaycan Xalq Partiyası, Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyası, Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyası, Azərbaycan Ümid Partiyası, Böyük Azərbaycan Partiyası, Böyük Quruluş Partiyası, Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyası, Demokratik İslahatlar Partiyası, Ədalət Partiyası, Gələcək Azərbaycan Partiyası, Haqq-Ədalət Partiyası, Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyası, Milli Cəbhə Partiyası, Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyası, Müasir Məşavət Partiyası, Müsavat Partiyası, Respublikaçı Alternativ Partiyası, Vəhdət Partiyası, Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası, Yeni Azərbaycan Partiyası, Yeni Zaman Partiyası.

■ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Məşavət"**

"Amnesty International" Azərbaycana qarşı hücum anonsu verdi

Gözlənilir ki, seçki yaxınlaşdıqca "Sərhədsiz Reportyorlar", "Freedom House", "Human Rights Watch" və digər təşkilatlar da ölkəmizə qarşı qarayaxma kampaniyasına qoşulsun

Beynəlxalq insan haqları təşkilatı "Amnesty International" Azərbaycanla bağlı bəyanat yayıb. Bəyanatda "müstəqil mediaya qarşı repressiyaların artmasından narahatlıq" bildirilib. "Amnesty International"-ın Cənubi Qafqaz üzrə tədqiqatçısı Natalya Nozadze Azərbaycanda "baş verənləri 2012-2015-ci illərdə vətəndaş cəmiyyəti və müstəqil mediaya qarşı repressiyalarla müqayisə edib".

"Amnesty International" iddia edir ki, Azərbaycan hakimiyyəti noyabr ayından başlayaraq ən azı altı jurnalisti həbs edib. "Daha bir neçə jurnalist istintaqa çağırılıb və bundan sonra bildirildik ki, onları tənqidi reportajlarını dayandırmasalar, təqiblə hədələyiblər", - deyir bəyanatda bildirilib. Qeyd edək ki, "Amnesty International" noyabrın sonunda da bəyanat yayaraq Azərbaycanı ittiham etmişdi.

"Amnesty International"-ın 2012-2015-ci illəri yada salması təsadüfi deyil. "Amnesty International" 2012-ci ildə Azərbaycanda "Eurovision" ərəfəsi insan haqlarının pozulduğunu əsas götürərək, müsabiqəni boykot etməyə çağırış etmişdi.

2015-ci ildə Bakıda keçiriləcək I Avropa Oyunları ərəfəsi isə Azərbaycana qarşı növbəti qarayaxma kampaniyasında da "Amnesty International" çox aktiv idi. "Amnesty International" Azərbaycanla bağlı yalan və iftira dolu hesabat da yaymışdı. Təşkilatın I Avropa Oyunlarını boykot çağırışı, oyunlara hazırlıqla bağlı həyata keçirilən tədbirlər haqqında dezinformasiyaların dövriyyəyə buraxılması, xarici KİV-də sifarişlə yerləşdirilən qərəzli, qeyri-obyektiv materi-

allar və digər məsələlər bu cəhdlərin bariz nümunələri sayıla bilər.

2019-cu ildə isə "Amnesty International" təşkilatı Azərbaycanda UEFA Avropa Liqasının finalının keçirilməsini pisləmişdi. İslam Həmrəyliyi Oyunları, "Formula-1" yarışları ərəfəsində də biz bunu görmüşük.

Qərbdən Azərbaycana qarşı təzyiq kampaniyası başlayanda adətən dövlət strukturları ilə yanaşı, adının önünə "beynəlxalq" yarlığı yapışdırıl-

mış "media", "hüquq müdafiə", "insan haqları" təşkilatları da rol alırlar. Fevralın 7-nə növbədənənar prezident seçkisi təyin edilməsindən sonra "Amnesty International"-ın bəyanatı diqqət çəkir. Gözlənilir ki, seçki yaxınlaşdıqca bu kampaniya daha geniş vüsət alsın, "Sərhədsiz Reportyorlar", "Freedom House", "Human Rights Watch" və digər təşkilatlar da əks-təbliğata qoşulsun.

Maraqlıdır, Azərbaycana qarşı budəfəki hücumlar sırf seçki ilə bağlıdır mı? "Am-

nesty International" niyə 2012-ci və 2015-ci illəri yada salır?

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov "Yeni Məşavət"-a bildirdi ki, "Amnesty International" korrupsiyada adı hallanan, sifariş yerinə yetirən qurum imici qazanmış bir təşkilatdır. Belə bir təşkilatın Azərbaycan barədə hər hansı iddia irəli sürmək haqqı yoxdur. Bu korrupsiyaya bulaşmış təşkilatı ayı-ayrı maraqlı xarici qüvvələrin əlində müstəqil siyasət yürüdən ölkələrə qarşı təzyiq vasitəsi funksiyasını yerinə yetirir. Azərbaycana da hücumları bununla bağlıdır: "Nə zaman Azərbaycanda beynəlxalq səviyyəli tədbirlər, eləcə də seçkilər keçirilirsə, "Amnesty International" və bir neçə onun kimi adına "beynəlxalq" yazılmış qondarma təşkilatlar anti-Azərbaycan fəaliyyətini gücləndirirlər, qərəzli hesabatlar hazırlayırlar, çağırışlar edirlər. Onlar bu tipli bəyanatlarla sözdə elan etdikləri missiyalarına da kölgə salırlar. Azərbaycan xalqı "Amnesty International" təşkilatının hansı məqsədlərə xidmət etdiyini yaxşı bilir. "Amnesty International" təşkilatının Azərbaycanla bağlı səsləndirdiyi qərəzli fikirlər dünyada ikili standartların mövcud olmasının daha bir göstəricisidir.

Azərbaycanın uğurlarını, son illərdə qazandığı qələbələrini gözü götürməyən "Amnesty International" kimi korrupsiyaya bulaşmış, təzyiq alətinə çevrilmiş bəzi təşkilatlar həmişə mühüm beynəlxalq tədbirlər və seçkilər ərəfəsində ölkəmizə qarşı çirkin kampaniya aparırlar. Onlar seçkidən sonra ha-

zırlayacaqları saxta, qərəzli hesabatları indidən öz ələmlərində "əsas" yaratmağa çalışırlar. Azərbaycanda söz azadlığı təmin edilib, sosial şəbəkələrdə insanlar istediklərini yazırlar, saytlar, qəzetlər, televiziya fəaliyyət göstərir, kifayət qədər tənqidi media mövcuddur. Qanunları pozmayan heç kim ifadə etdiyi fikrə görə sıxışdırılmır. Azərbaycanda demokratik seçkilər keçirilməsi üçün şərait mövcuddur. 7 fevralda növbədənənar prezident seçkisi də demokratik keçiriləcək, seçkidə iştirak edəcək bütün qüvvələrə təbliğatlarını aparmaq üçün şərait yaradılacaq. Həmişə olduğu kimi, media seçkilərdə öz funksiyasını ən yüksək səviyyədə həyata keçirəcək".

A. Hüseynov qeyd etdi ki, Azərbaycan qarşı çirkin kampaniya aparan təşkilatlara ölkəmizin daxilində olan bəzi antimillilik qüvvələr də dəstək verirlər: "Həmin təşkilatlara saxta məlumatları məhz həmin qüvvələr ötürürlər. Bununla faktiki olaraq dövlətə qarşı manipulyasiya ilə məşğul olurlar. Ancaq onların hücumları, çağırışları, həmişə olduğu kimi, bu dəfə də nəticəsiz qalacaq. Bütün dünya Azərbaycanda ən yüksək səviyyədə seçkinin keçiriləcəyinin şahidi olacaq. Keçmiş təcrübə göstərir ki, "Amnesty International" kimi təşkilatlar Azərbaycana qarşı əsassız hücumlar etdikcə, xalq-dövlət, xalq-hakimiyyət birliyi daha da güclənir. Bundan sonra da məhz bu cür olacaq".

■ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Məşavət"**

Son aylar Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində xüsusi gərginlik olmasa da, rəsmilər arasında danışıqlar dalana dirənib. “Yeni Müsavat” yada salır ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Qranadadakı sülh danışıqlarına getməmişdi, bunu Makronun üçtərəfli danışıqlara müdaxiləsi və Türkiyənin görüşlərdə iştirakına imkan verilməməsi ilə izah etmişdi.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov isə Vaşinqtondakı danışıqlara qatılmamışdı. ABŞ rəsmiləri bildirmişdilər ki, Azərbaycan Ermənistan ərazisindən dəhliz açmağa çalışsa, ABŞ buna qarşı çıxacaq, hətta Azərbaycana birbaşa dövlət yardımını qadağan edən “907-ci düzəliş”in bərpa oluna biləcəyi ilə bağlı xəbərdarlıq etmişdilər. Ermənistan rəsmiləri də Moskvanın vasitəçiliyi ilə sülh danışıqlarına isti yanaşırlar.

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel isə “AzadlıqRadiosu”na verdiyi müsahibədə sülh müqaviləsinin ilin sonunadək imzalanıb-imzalanmayacağı haqda konkret fikir bildirməyib. “Məndən ötrü vacib olan nəticədir. Bilirsiniz ki, biz Azərbaycan və Ermənistanla qarşılıqlı inamın bərpası üçün çox yaxından işləmişik. Biz müəyyən irəliləyişə də nail olmuşuq və mən çox nikbinəm. Biz Avropa İttifaqında tərəflər arasında sülh sazişinin imzalanması üçün səy göstərməkdə qərarlıyıq”, - deyir o bildirib. “Yüksək səviyyədə

görə baş tutdu ki, qismən biz də bu işdə iştirak etdik, onlara bu məsələdə kömək etdik, açıqlamada yer alan məsələlərdə mövqelərini yaxınlaşdırmaq üçün onlara müəyyən təkliflər, ideyalar verdik. Biz sülh sazişinin imzalanması yönündə əlavə addımların atılması üzərində işləməyə davam edirik. Eləcə də Brüsseldə baş tuta biləcək görüşlərin təşkili üzərində işləyirik. Amma fikrimizcə, görüşlərin yeri məsələsindən nəticəsi daha vacibdir”.

“Ermənistan Azərbaycanla danışıqlarda müəyyən ardıcılıq təmin etməyə çalışır və Qərb platformalarında əldə olunan əvvəlki prosesləri nəzərə alaraq, İrəvanın onları eyni formatlarda davam etdirməsinə üstünlük verilir”.

Bu barədə jurnalistlərə hakim fraksiyadan olan deputat, xarici əlaqələr komissiyasının rəhbəri Sarkis Xandanyan İrəvanın danışıqların təşkili ilə bağlı Moskvanın təkliflərinə necə baxması sualını cavablandırarkən deyib. Ş.Mişelin müsahibədə dediklərində hasil olunan qənaət budur ki, Brüssel yenidən tə-

Sülh sazişinə “ev sahibliyi” mübarizəsi yenə qızıışdı

Şarl Mişelin, ondan əvvəl isə Cozep Borrelin narazılıq doğuran açıqlamaları fonunda Avropa İttifaqının obyektiv vasitəçiliyinə inanmaq olarmı? İrəvan Moskva formatı ilə bağlı körpüləri ona görə yandırır ki...

Araşdırmalar İnstitutunun rəhbəri Azad Məsiyevin sözlərinə görə, Ermənistan-Azərbaycan arasında sülh danışıqları üç müstə-

mək olmur, Cənubi Qafqaza müdaxilələr, region uğrunda mübarizə ümumi işə əngəl olur. Ona görə məsələ regional müstəviyə endirilməlidir”. **Siyasi analitikin fikrincə, onu da unutmayaq ki, ermənilər sözünün üstündə dayanmırlar. Ekspert hesab edir ki, əgər Qərb və Rusiya masalarında problem varsa, ikitərəfli danışıqlar da mümkündür:** “Vasitəçi yalnız ev sahibliyi edə bilər, üçüncü dövlətin müdaxiləsi olmamalıdır. Sazişin mətnini iki tərəf razılaşdırır və imzalayır, burada üçüncü tərəfin şərtləri ola bilməz. Bu baxımdan, əgər Ermənistan altılıq formatını qəbul etmirsə, Gürcüstan variantı realdır, çünki rəsmi Tiflis bu danışıqlarda tərəf deyil, regionda sabitlikdə maraqlıdır. Ümumiyyətlə, bu bölgənin inkişafı region dövlətlərinə bağlıdır, onlar daha çox sülh müqaviləsini istəyirlər”.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı isə deyir ki, Qərb platformalarındakı mövcud gündəlik Azərbaycanın maraqlarına uyğun gəlmir, lakin bundan davamlı şəkildə imtina da təzyiqləri aktuallaşdırır: “Bu baxımdan, Azərbaycan ikitərəfli formatı irəli sürməklə həm Qərbin “istəyinə uyğun” olaraq, Rusiyanın vasitəçiliyini arxa plana keçirir, həm də marağında olmayan gündəliyin müzakirəsindən yayınır. İstisna deyil ki, rəsmi Bakı Ceyms O’Braynın səfəri zamanı Vaşinqton, yaxud Brüssel formatında danışıqların davam etdirilməsi istəyinə qarşı ikitərəfli formatda irəliləməyi irəli sürüb. Azərbaycan əvvəldən ikitərəfli formatı dəstəkləyir, xüsusilə üçüncü tərəflər olmadığı təqdirdə iki ölkənin məsələləri həll etməsi perspektivi daha real görünür”. **Təhlilçi dü-şünür ki, sülh müqaviləsi**

ilə bağlı tərəflər arasında fikir ayrılıqları aradan qalxmayıb, yaxud fikir ayrılıqlarının olduğu məsələlər üzərində irəliləyişə nail olunmayıb: “Kommunikasiyanın necə açılması, sərhədin hansı prinsiplər əsasında delimitasiyası praktiki mütəvəidə çətinliklərlə üzləşir. İkincisi, bölgədə maraqlı tərəflərin - Qərb və Rusiyanın ikitərəfli formatın uzunmüddətli davam etməsinə imkan verəcəyi ehtimalı azdır, xüsusilə iki tərəfdən birinin prosesə müdaxilə cəhdi digərini də aktivləşdirəcək və sülh danışıqları ətrafında maraqlı mübarizəsi kəskinləşəcək. Artıq Blinken Vaşinqtonda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərini danışıqlar üçün gözləyir. Rəsmi Bakı buna cavab verməyə də, İrəvan hazır olduğunu bəyan edib. Və Ermənistan da ikitərəfli danışıqlarla bağlı “şərt” də irəli sürülür, “beynəlxalq tərəfdaşları və danışıqlarda vasitəçilik etmək istəyi və məsuliyyətini ifadə edən tərəfləri Azərbaycana təzyiqləri artırmağa çağıracaq” təhdidi səslənir. Bu o deməkdir ki, Bakının ikitərəfli formatda danışıqlar istəyi hələ ki qəbul edilib və “ilk fürsətdə” Qərb vasitəçilərini oyuna daxil etməyə çalışacaqlar. Vaşinqtonun görüşün təşkilinə hazırlaşması Moskvanın da adekvat addımına zəmin yarada-caq”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan-Ermənistan danışıqlarının son ay ərzində dayanmasını, Azərbaycan tərəfinin Avropa İttifaqı və ABŞ-in vasitəçiliyi ilə danışıqlardan imtinasını necə şərh edərdiniz” sualına Ş.Mişelin cavabı belə olub: “Dekabrın 11-də burada Azərbaycanın xarici işlər naziri ilə Avropa İttifaqının xarici əlaqələr və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi arasında görüş olub. Bu onu göstərir ki, biz hər iki tərəflə daimi kontaktdayıq. Yaxın günlərdə Ermənistanın xarici işlər naziri ilə də görüş olacaq. Biz səhnə arxasında çox fəalıq, həm Azərbaycan, həm də Ermənistanla irəliləyiş əldə olunması üçün ciddi iş aparırıq. Azərbaycan və Ermənistanın birgə açıqlaması həm də ona

şəbbüsü ələ alıb. Aİ rəsmisi müsahibədə də ona çalışıb ki, iki ölkə arasında təmaslardan məlumatlı olduqlarını, necə deyirlər, “sülh danışıqlarının” onların nəzarətindən kənar olmadığı haqda əminlik yaratsın. Azərbaycan və Ermənistanın birgə açıqlamasının Avropa Birliyinin qismən iştirakını qeyd etməsi də buna sübutdur. Bəs Ş.Mişelin, eləcə də ondan əvvəl Cozep Borrelin Bakıda ciddi narazılıq doğuran açıqlamaları fonunda Brüsselin obyektiv vasitəçiliyinə inanmaq olarmı? Bu bir daha onu göstərir ki, sülh sazişinə “ev sahibliyi” etmək uğrunda gizli mübarizə davam etməkdədir...

Bu mürəkkəb şəraiti “Yeni Müsavat”-a şərh edən Strateji Planlaşdırma və

vide getməkdədir: “İrəvan isə onlardan biri - Moskva formatı ilə bağlı körpüləri yandırır və bu da Qərbdən ona verilən təlimatın yerinə yetirilməsidir. Ona görə ki, Paşinyanı iqtidara gətirən qüvvələr Nikolun əlini gücləndirmək niyyətindədirlər və bu səbəbdən Avropa Azərbaycana təzyiq etməkdədir. İki dövlət arasında sülh sazişi ilə bağlı moderatorluq edən mərkəz bitərəf olmalıdır, amma ABŞ və Avropa Birliyi tez-tez balans pozur, obyektiv ola bilmirlər. Mən Rusiyanın vasitəçiliyi ilə sülh danışıqlarına üstünlük verərdim və bununla altılıq platforması inkişaf etmiş olardı. Çünki hazırda Ermənistan-Azərbaycan arasında sülh sənədinin imzalanması ilə bağlı uğur əldə et-

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel "AzadlıqRadiosu"na müsahibədə Qarabağ ermənilərinin qayıtması ilə bağlı da danışdı:

"Biz düşünürük ki, etnik ermənilərin Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə qayıtmaq, ən azından ora səfər etmək haqları təmin edilməlidir. Və beynəlxalq standartlara uyğun olaraq, milli azlıqların təhlükəsizliyinin qorunması baxımından buna təminat verilməlidir. Azərbaycan Konstitusiyasında yer alan milli azlıqların qorunması çərçivəsində buna təminat olmalıdır". **Müsahibədə yenidən bu mövzuya qayıdan Ş.Mişel bunları deyib:** "Milli azlıqların haqlarının qorunması və beynəlxalq standartlara əməl olunması məsələsində xoş niyyətlərini açıq nümayiş etdirlərlər. Mən səmimi şəkildə inanıram ki, apardığımız bu müzakirələrin nəticə olaraq Avropa İttifaqı üçün prioritet olan bir məsələdə irəliləyişə nail ola bilərik". Göründüyü kimi, Ş.Mişel müsahibədə Azərbaycanın sülh prosesində əsas şərtlərindən biri olan qərbi azərbaycanlıların taleyi haqda danışmayıb.

"Yeni Müsavat" qeyd edir ki, Qərbi Azərbaycan İcması Şarl Mişelin bu məsələ haqda susqunluğunu "etnik və dini əsasda ayrı-seçkiliyə yol verməsi" kimi qiymətləndirib və bəyanat yayıb. Bəyanatda bildirilir ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərdə milli azlıqlar məsələsi barədə danışan cənab Mişel etnik ermənilərin Azərbaycana qayıtmasından geniş danışdığı halda, Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların qayıtması haqqında heç bir kəlmə deməyib. "Xatırladaq ki, Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların qayıdış hüququna dəstək vermək, onların orada qalmış evlərini, qəbiristanlıqlarını və mədəni abidələrini ziyarət etmələrinə yardım etmək xahişi ilə Avropa İttifaqına, o cümlədən şəxsən Şarl Mişelə dəfələrlə müraciətlər edib. Avropa İttifaqı qovulmuş azərbaycanlıların bu müraciətlərinə etinasız yanaşmış. Avropa İttifaqının bu cür ayrı-seçkili mövqeyi insan hüquqlarına zidd olmaqla bərabər, Azərbaycan və Ermə-

Mişelin etnik ayrı-seçkiliyi: erməni milli azlıqdır, bəs qərbi azərbaycanlılar?

Al prezidenti Qarabağ ermənilərinin Xankəndinə qayıdışından danışdı, amma qərbi azərbaycanlıların taleyi yadına düşmədi, halbuki 15 iyul Brüssel görüşündə bu məsələ müzakirə edilmişdi...

nistan arasında münasibətlərin normallaşması prosesinə mənfi təsir göstərir. Qərbi Azərbaycan İcması Avropa İttifaqını Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların qayıdış hüququna dəstək ifadə etməyə, ikili standartlarına, etnik ayrı-seçkilik siyasətinə və Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhün bərqərar olunmasına mane olan cəhdlərinə son verməyə çağırır", - bəyanatda vurğulanıb.

Prezident İlham Əliyev "Euronews"a müsahibəsində

olan "Qarabağın erməni əhalisindən" Bakının azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycana qayıdışı tələbindən imtina etməsinə qarşı kart kimi istifadə edəcək. Hərçənd azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycana qayıdışı məsələsi sülh danışıqlarında həll edilməyə belə, rəsmi Bakı üçün prioritet istiqamətlərdən biri olaraq qalacaq. Çünki "Qarabağın erməni əhalisi"ndən fərqli olaraq, qərbi azərbaycanlılar beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq, qaçqın sayılır və Ermənistan ərazisin-

Onun sözlərinə görə, Al rəsmilərinin bu ritorikası Brüssel vasitəçilik söylərinə olan etimadı getdikcə azaldır və Qərbin obyektiv moderatorluq mövqeyinə kölgə salır. A.Əlizadə hesab edir ki, vasitəçi tərəf olmamalı, etnik ermənilərin məsələsini qabartmaqla yanaşı, etnik azərbaycanlıların da Ermənistandakı ev-əşiyinə köçməsinin təmin olunmasını qeyd etməlidir.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu Qarabağ ermənilərinin qayıdışına problem görmür, hətta hesab edir ki, onların gedişi də süni şəkildə təşkil olunmuşdu: "Ermənistan və separatçı rəhbərlər əhalini bir həftənin içərisində oradan sürətlə köçürməklə elə zənn etdilər ki, Azərbaycan etnik təmizləmə, genosid kimi ittihamlarla üzləşəcək, əleyhimizə BMT Təhlükəsizlik Şurası qətnamə çıxaracaq, Avropa Birliyi, Fransa. Kanada, ABŞ sanksiyalar tətbiq edəcək və beləliklə rəsmi Bakı dünya ictimaiyyətinin gözündə aqressor kimi tanınacaq. Amma erməniləri Qarabağdan çıxmağa sövq edənlərin bu planları, ssenarisi baş tutmadı. BMT missiyası yerindəcə araşdırma apardı, Təhlükəsizlik Şurası hər hansı sənəd qəbul etmədi, ayrı-ayrı beynəlxalq təşkilatlar isə qısamüddətli kampaniya aparıb bizi sıxışdırmağa çalışdılar, heç bir nəticəsi də olmadı. Çünki hər hansı etnik təmizləmə, zorakılıq, psixoloji basqı olmayıb, kimsə qovulmayıb. Ona görə də qayıtmalarına problem yoxdur, gəlsinlər, Azərbaycan pasportunu qəbul etsinlər, yaşasınlar. Mişel yaxşı

Sərkisyanın "sprint qaçışı"

Qərbi Azərbaycan İcması bəyanat yayaraq, Ermənistanın keçmiş prezidenti Serjik Sərkisyanın Polşanın baş nazirinə yazdığı məktubda Azərbaycanın suveren əraziləri ilə bağlı gülünc iddialar səsləndirməsinə, "artsax" sahifəsinin bağlanmadığını deməsinə münasibət bildirib.

Bəyanatda qeyd olunub ki, S.Sərkisyan vaxtilə çox təbəbbürlü danışır, özünü olduqca həyasız aparırdı: "Xocalıda əliyalın dinc sakinlərin soyqırımında iştirakı ilə qürrelənən, Azərbaycanın istənilən şəhərini Ağdam kimi xarabalığa çevirməklə hədələyən, "Biz Qarabağı aldıq, siz isə "Ararat"ı alın" kimi boşgəzdən yuxarı açıqlama verən Serjik Sərkisyan və onun Ermənistanı 2016-cı ildə aprel ayında Azərbaycan tərəfindən döyüş meydanında məğlub edildi.

Bundan sonra Serjikin əvvəlki təbəbbürü yoxa çıxdı, o, "Lələtəpəni geri alardım, amma 100 nəfər itki verərdik, erməni əsgərlərinin həyatını Lələtəpədən üstün tuturam" kimi boş, sentimental fikirlərlə Ermənistan cəmiyyətinin başını aldatmaq istədi. Amma bir müddət sonra Serjik Sərkisyan özü kimi digər Xocalı qatili Seyran Ohanyan başda olmaqla, "təşəkkülə gətirən"ni qovdu və bununla da məğlubiyyətini etiraf etdi".

İcmə bildirib ki, aprel döyüşləri ilə hakimiyyəti sarsılan S.Sərkisyan 2018-ci ildə biabırcasına məğlub olaraq qaçdı, amma onun daha böyük "sprint qaçışı" hələ qabaqda idi: "2020-ci ildə Vətən müharibəsinin ilk günlərində nümayişkəranə şəkildə Qarabağa gəlməklə özünə "qəhrəman" libası verməyə çalışan Sərkisyan bir müddət sonra bu dəfə rəşadətli Azərbaycan Ordusunun qabağından qaçdı. Serjik tarixdə məhz fərari kimi qalacaq. Ermənistanın müharibə vaxtı 12 min fərari arasında Sərkisyan "şərəfli" yer tutur. Vətən müharibəsindən sonra da o, hamıdan imdad diləyir. Artıq Sərkisyanın Artak Beqlaryanlardan heç bir fərqli yoxdur.

olar ki, məsələyə yenidən baxsın".

Hüquq müdafiəçisi qərbi azərbaycanlıların qayıdış məsələsinə daha çox təbliğ etməyin tərəfdarıdır: "Avropa təşkilatları bu haqda az məlumatlıdır. Onların deportasiyaya məruz qalması haqda real faktlar, sənədlər beynəlxalq təşkilatlara, Avropa Birliyinə, şəxsən Mişelin özüne göndərilməlidir. Qərbdə olanlara elə gəlir ki, Zəngəzurdan, Göyçə mahalından azərbaycanlıların qo-

vulması ya uzaq tarixdir, ya da ciddi məsələ deyil. Ona görə diasporumuz, səfirliklərimiz çox iş görməlidirlər, elektron məktublar göndərilməlidir, Avropa ölkələrindəki Ermənistan səfirliklərinin qarşısında piket keçirilməli, Avropa İttifaqının ofisi önündə aksiyalar olmalıdır. Məncə, bu məsələdə Azərbaycanın mövqeyi Ermənistan da, Qərbə də, Mişelə də ayağıdır, bunu qəbul etmək məcburiyyətindədirlər".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

bildirmişdi ki, ermənilərin Azərbaycana qayıdışı azərbaycanlıların Ermənistanı qayıdışı ilə eynilik təşkil edir. Azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycana qayıdışı məsələsi indiyə qədər danışıqlar masasında müzakirə olunub: 15 iyulda Brüsseldə keçirilən üçtərəfli görüşdə "tərəflər öz ərazilərində milli azlıqların hüquqlarının təmin edilməsinə təminat verməyə qarşılıqlı şəkildə razılışmış"; bu görüşdən 10 sonra - 25 iyulda XİN rəhbərlərinin Moskva görüşündə də eyni məsələ gündəmə gəlib. Qarabağda erməni separatizminin ləğvindən sonra Ermənistanın erməni əhalisini kütləvi şəkildə bölgəni tərk etməyə sövq etməsinin arxasındakı hədəflərdən biri də budur: erməni əhalisi Qarabağda Azərbaycan vətəndaşı olaraq yaşayacaqdı, onların hüquqları təmin olunacaqdı və bu, İrəvanın da azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycana qayıdışını təmin etməsinin vacibliyini aktuallaşdıracaqdı. İrəvan erməniləri Qarabağdan çıxarmaqla bu məsələdən yayınır, eyni zamanda artıq Ermənistanda

də mülkiyyət haqları var. Son müsahibəsində Prezident bəyan etdi ki, İrəvan sülh mətninə ermənilərin qayıdışı məsələsini salmaq istəyib, lakin Bakı da azərbaycanlıların Zəngəzura dönüşünü eyni qaydada təklif edib. Yeni sülh sazişində bu müddəa birtərəfli ola bilməz. İkincisi, dövlət başçısı da vurğulanı ki, qayıtmaq istəyənlər vətəndaşlığı qəbul edərək yaşaya bilərlər. Amma Qarabağdan könüllü gədən ermənilərin 15 minə qədər Ermənistanı tərk edib. Ona görə də Mişel bu məsələdə yenə unut-qaçmaqlıq və balans pozmağa yol verib.

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Mişelin son açıqlamaları heç cür anlaşılan deyil: "Avropa Birliyi rəsmisi onu da bilməmiş deyil ki, sülh danışıqlarında qərbi azərbaycanlıların qayıdış şərti var. Ona görə birtərəfli qaydada yanaşma, Azərbaycanı adekvat addımlar atmağa sövq etməkdədir. Qərbi azərbaycanlılar öz yurd-yuvasına qayıtmalıdır, beynəlxalq ictimaiyyət də bunu birmənalı qəbul etməlidir.

Avropa Birliyi Ermənistandakı missiyasını genişləndirib. Belə ki, müşahidəçilərin sayı 138-dən 209-a yüksəldilib. Qeyd edək ki, missiyanın regiona gəlişinə Azərbaycan razılıq verməyib və bu səbəbdən onun fəaliyyəti sırf Ermənistan üzərindən həyata keçirilir.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov "Şərq Tərəfdaşlığı" ölkələrinin xarici işlər nazirlərinin iki gün əvvəlki görüşündə Avropa İttifaqının Ermənistandakı monitoring missiyasına sət etirazını da bildirib: "Avropa İttifaqının Ermənistandakı monitoring missiyasına gəlincə, vədlərə əməl olunmayıb, anlaşma pozulub və mandat özbaşına genişləndirilib. Bu missiya regionda sabitliyə və Ermənistanla Azərbaycan arasında etimada töhfə vermək kimi bəyan etdiyi məqsədlərinə nail ola bilmədi. Əksinə, bu missiya Azərbaycan əleyhinə təbliğat vasitəsi kimi geniş şəkildə istifadə olunur. Ermənistanı o cümlədən Avropa İttifaqı vasitəsilə silahlandırmaq kimi sabitliyi daha da pozan təşəbbüslər irəli sürülür. Bu cür təşəbbüslərin Avropa İttifaqının "tərəfsiz vasitəçi" kimi etibarını və ümumilikdə Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması səyləri üçün mənfi nəticələri qaçılmazdır. Bir tərəfdaşı digərinə qarşı silahlandırmaq və ya başqa şəkildə istifadə etmək heç bir halda "Şərq Tərəfdaşlığı"nın elan edilmiş məqsədlərinə uyğun ola bilməz".

Xatırladaq ki, Avropa İttifaqının missiyasının tərkibində xeyli sayda Fransa təmsilçisi yer alıb. Bu gün Ermənistanı birtərəfli qaydada silahlandırılan ölkə də məhz Fransadır. Ceyhun Bayramov da bu fonda vurğulayıb ki, bəzi Avropa İttifaqı rəsmiləri tərəfindən verilən qərəzli bəyanatlar sözügedən prosesdə Avropa İttifaqının qərəzsiz vasitəçisi roluna xələl gətirir.

Avropa İttifaqının Ermənistandakı monitoring missiyasının sayının artırılması fonunda qurum Ermənistanla hərbi-texniki missiya göndərməyə də hazırlaşır.

Şübhəsiz ki, Avropa İttifaqının Ermənistandakı patrul və indi də texniki missiyası Rusiyanın bu ölkədəki hərbi mövqeyini zəiflətməyə yönəldilib. Amma eyni zamanda bu hal regionda sakit mühitin formalaşmasına da imkan vermir. Elə bu da Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinin irəliləməsinə xələl gətirir. Burada nəzərə alınmalıdır ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası indiyədək həyata keçirilməyib. Bu səbəbdən də Avropa İttifaqının Ermənistanla müşahidə missiyasının sayını artırması beynəlxalq

Sərhədimizə qoşun yığanlara Bakının xəbərdarlığı

Azərbaycanın xarici işlər naziri Avropa İttifaqının Ermənistandakı monitoring missiyasına sət etirazını bildirib - belə davam edərsə...

hüququn normalarına ziddir. O da sirr deyil ki, Fransa öz hərbiçilərini regionda yerləşdirmək niyyətini həyata keçirmək məqsədilə monitoring missiyasından istifadə edir.

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov Avropa Birliyinin Azərbaycanın uğurunu hələ də həzm edə bilmədiyini qeyd etdi: "Avropa Birliyinin və onun əsas dayaqlarından biri olan Fransa Ermənistanla Azərbaycan arasında baş vermiş münaqişədəki mövqeyi, 30 il bundan əvvəl necə idisə, bu gün də elədir. Xristian həmrəyliyindən süzülüb gələn ikili standartlar dəyişmir və onların nə vaxtsa dəyişəcəyi gözlənilən deyil. Biz heç kəmə güvənmirik. Avropa Birliyinin və onun əsas ayaqlarından biri olan Fransa bu basqılarına qarşı öz mübarizəmizi aparıb sonda da qalib gələcəyik. Biz necə qalib gələyik nümunəsini son 3 ildə artıq iki dəfə göstərmişik. Sərhədlərin rəsmi tanınması baş vermədən bizimlə heç kim sərhəd barəsində danışa bilməz. Avropa Birliyi bu gün Ermənistanla göndərdiyi müşahidə missiyasının üzvlərinin sayını 71 nəfər artırmaqla nəyə nail ola bilər ki? Heç nəyə! Avropa Birliyinin və Fransa-nın bugünkü davranışları Cənubi Qafqazda yeni müharibə ocağı yaratmaq cəhdləridir. Onlar duru suda üzə bilmirlər. Bulanıq suda isə istədiklərini asanlıqla əldə edirlər. XIX əsrin imperiya təfəkkürü ilə davrananlar bilməlidir ki, bu yolla

Cənubi Qafqazın söz sahibi olan Azərbaycanı özlərindən uzaqlaşdırırlar. Biz yaxşı bilirik ki, AB-nin bir böyük "dərdi" də Azərbaycanın regionda Türkiyə ilə bir arada olmasıdır. Türk dünyasının dirçəlişi bunlar üçün Rusiya problemindən bəzər ağırlıdır. Bir sözlə, Avropa Birliyinin bu ikili standartlara söykənən məkrli davranışlarının kökündə çox çirkin oyunlar dayanır. Ancaq bütün bunlar ebəsdür. Bu buz artıq yerindən tərpənib. Bu lo-komotiv artıq öz yolunda sürət yığmaqdadır. Dünyanın başqa bölgələrində özünə yer axtaran Avropa Birliyi bu gün Ukrayna müharibəsinin sonunun nə ilə bitəcəyini düşün-səydi, bu onun üçün daha faydalı olardı. Gələn il ABŞ-da prezident seçkisi keçiriləcək və böyük ehtimalla Donald Tramp yenidən bu seçkinin qalibi olacaq. ABŞ bu seçkilərdən sonra Ukraynaya hərbi və maddi yardımları birmənalı olaraq dayandıracaq. Bax, Avropa Birliyi indidən Rusiya ilə üz-üzə qalıb nə edəcəklərini düşünsə, bu onlar üçün çox faydalı olar".

AMİP liderinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayevin sözlərinə görə, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması istiqamətində işlər gedən bir vaxtda, əsirlərin dəyişdirilməsi prosesində hər iki dövlət qarşılıqlı etimad yaradacaq bəyanatlar verərək, xüsusilə bu məsələdə Azərbaycan tərəfindən jest

olunduğu bir ortamda Avropa İttifaqının Ermənistan-dakı mülki missiyasının sayının artırılması başadüşülən deyil: "Bu missiyanın əsas işi guya Azərbaycanla Ermənistan arasında olan sərhəd boyu monitoring aparmaq, sülhün qorunmasına nəzarət etməkdir. Əslində isə bu missiyanın mövcudluğu sülhün imzalanmasına mane olan əsas amillərdən biri ola bilər. Belə ki, Azərbaycan ən yüksək səviyyədə bəyan edib ki, Ermənistanın ərazi bütövlüyünə qarşı hər hansı iddiası yoxdur. Bizim əsas təklifimiz hər iki tərəfin suveren hüquqlarına təminat verəcək 5 şərt daxilində sülh müqaviləsinin imzalanmasıdır. Ümumiyyətlə, danışıqların maksimum şəkildə iki dövlət arasında vasi-təçilərsiz, kənar müdaxilə olmadan keçirilməsinin daha effektiv ola biləcəyini də bildir-mişik. Son vaxtlar baş nazir-in müavinlərinin sərhədlərin müəyyən olunması ilə bağlı keçirdiyi görüşlər, Azərbaycan Prezidenti Administrasiyasının Ermənistan Baş naziri Aparatı ilə birgə bəyanatları buna bir sübutdur. Məsələ missiyanın sayının 138-dən 209-a qaldırılması deyil. Say 500 olsa belə bizim üçün bir problem yoxdur. Amma özünü vasi-təçi kimi tərəfsiz göstərmək istəyirsənsə, bu sahədə atılacaq istənilən addımı Azərbaycanla da razılaşdır-malısan ki, üzde olsa belə tərəfsizliyini göstərə biləsən. Əks halda, konkret tərəf kimi görünürsən və o zaman missi-

sülh müqaviləsinin imzalanmasını uzada bilər. Bu müqavilənin bağlanması isə Azərbaycandan daha çox Ermənistanla hava-su kimi lazımdır. Əgər kimlərsə deyir ki, bu missiyanın mövcudluğu Rusiyaya qarşıdır və bizimlə bir əlaqəsi yoxdur, o zaman həmin missiyanın əsas fəaliyyət dairəsi niyə Azərbaycanla sərhəddədir? Yaxud niyə həmin missiyanın məqsədi kimi Ermənistanı xarici müdaxilədən qorumaq göstərilir? Məsələ Rusiyanın regiondan, Ermənistanla çıxarılmasıdır, əksinə, bu addım rus qoşunlarının orada qalma müddətini uzadacaq fəsadlar törədə bilər. Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalanarsa, tə-rəflər arasında qarşılıqlı etimad artarsa, o zaman Ermənistan rus hərbi bazalarının çıxarılmasına daha tez nail ola bilər".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Paşinyanın komandası daxilində gərginlik

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Bakının iki ölkə liderləri arasında artıq razılaşdırılmış prinsipləri təsdiq edəcəyi təqdirdə yaxın gələcəkdə Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanmasının çox real olduğunu bildirib.

TASS xəbər verir ki, o, bu barədə dənizə çıxışı olmayan ölkələrin nazirlərinin görüşünün açılış mərasimində deyib.

"Əgər Azərbaycan bu prinsipləri təsdiq edərsə, o zaman yaxın gələcəkdə sülh sazişinin imzalanması çox realdır", - deyərək bildirib.

Paşinyan həmçinin Ermənistan tərəfinin sülhlə bağlı üç əsas prinsipini açıqlayıb. Bunlar ərazisindən keçdikləri ölkələrin suverenliyinin qorunması prinsipi ilə regional nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması, Ermənistanın (29 800 kv. km) və Azərbaycanın (86 600 kv. km) ərazi bütövlüyünün tanınmasını, həmçinin son sovet xəritələri əsasında sərhədlərin delimitasiyasından ibarətdir.

Paşinyan deyib ki, Ermənistan Azərbaycanla əvvəllər mövcud olan marşrutlar üzrə dəmir yolu əlaqəsini bərpa etməyə hazırdır. "Bu marşrutlardan birincisi Azərbaycanın Qazax rayonunu Ermənistanın Tavuş rayonu ilə birləşdirən şimal marşrutudur. İkincisi Azərbaycanın qərb rayonlarını Naxçıvanla birləşdirən cənub marşrutudur", - deyərək, "Dünyanın kəsişməsi" layihəsi barədə danışarkən vurğulayıb.

Bu arada Ermənistan hakimiyyəti daxilində gərgin vəziyyət haqda məlumatlar da yayılıb. Bu barədə Ermənistanın "Joxovurd" qəzeti bildirib.

"Məsələ burasındadır ki, ilin sonunda bütün nazirliklər büliki fəaliyyətlərinə yekun vurmağı və Nikol Paşinyan növbə ilə nazirliklərə baş çəkməlidir. Nazirlər ona gördükləri işlər və həll olunmamış məsələlər barədə hesabat təqdim etməlidirlər", - deyərək məqalədə qeyd olunur.

"Joxovurd" icra hakimiyyətinə mənbələrinə istinadən bildirir ki, nazirlər bundan narahatdırlar: "Onlar Paşinyanın sınağından layiqincə keçmək və gələn il tutduqları vəzifələrlə vidalaşmamaq üçün nöqsanları düzəldir, sənədləşmə işləri ilə bağlı məsələləri həll edirlər".

Qoroskop universiteti

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Bürclərin sayı artıb, 13 olmuşdur. Ona görə də jurnalist Hafiz Babalını tutmaq lazım gəldi. Çünki heç bir bürcə uyğun gəlmirdi. İndən belə vətəndaşlarımız arasında bürcü sürüşənlər çox olacaq, təklif edirəm boxçalarını yığıb, kandarda əyləşsənlər, əlaqədar orqanları gözləsinlər.

13-cü bürc məsələsinə görkəmli astroloqlarımızdan münasibət öyrənmişdilər, onlar qətiyyətlə bunu təkzib etdilər, yalana çıxartdılar. Əlbəttə, köhnə bazara təzə nırx qoyulmasını heç kəs istəmir. (Əgər “nırx” sözünün mənasını bilmək istəyirsinizsə, bu, hər hansı məhsula dövlətin qoyduğu qiymətdir. Məsələn, dövlət çörəyə 60 qəpik, benzinə 1 manat qiymət qoyubsa, ondan baha sata bilməzsən. Arxaik sözdür, indi yaddan çıxıbdir). Təsəvvür elə, ömrün boyu xalqı 12 bürcə idarə edərsən, birdən kimse çıxır deyir 13-cü də var. Sabitliyi pozmaq cəhdidir.

Hər şey olduğu kimi qalmalıdır. Odur, ruslar 23 ildir Putini seçirlər, doymurlar. Dəyişiklik İsveçrə kimi inkişafdan qalmış rejimlərə lazımdır - prezidenti 1 illiyə seçirlər. Ərinmədim, saydım: Putinin ruslara başçı olduğu müddətdə isveçrəlilər 24 dəfə prezident seçiblər. İnsafən, onlardan bir-iki nəfər 2 dəfə prezident olmağı bacarmışdır. Məsələn, hazırkı prezident Alen Berse 2018-ci ildə də prezident olmuşdur. Elə bil oyun oynayırlar. Mən bir daha İsveçrə şokoladı yeməyəcəyəm! 23 ilə 24 prezident deyilən xalqın saatları da, şübhəsiz, qeyri-dəqiq olmalıdır.

Yeri gəlmişkən, bizim klassik filmlərdən birində “Fransız xalqı kef eləyir. Baden-Badenin mavi gecələri. Şəhərin adı Cenevrə” ifadələri keçir, bu isə gənc nəsilə coğrafiya elmi baxımından yanlış təsəvvürlər yaradır. Baden-Baden Almaniya şəhəridir, Cenevrə İsveçrənin obasıdır, fransız xalqı da ermənipərəstdir. Biz gerek bunları bir-birindən ayıraq.

Qayıdaq bürclər temasına. Görkəmli astroloqlarımızdan biri 13-cü bürcün yalan olduğunu belə əsaslandırmışdır: “Əgər bu düz olsaydı, astrofiziklər münasibət bildirərdi”. Əlbəttə. NASA-da bürclər üzrə alimlər çalışır axı. Əvvəlki 12 bürcün insanlara təsiri üzrə çoxlu elmi araşdırmalar aparıblar, qalıb 13-cü. Cin elmi kimi bir şeydir, bunu hər adam bilməz. Cinlər görünməz varlıqlardır, dəim bizi izləyirlər. Qardaş Türkiyədə bu sahə üzrə güclü alimlər yetişibdir.

Məsələn, deyir müsəlman hamama girən kimi, o pusqudakı cinlərlə şeytanlar müsəlmana baxmağa başlayırlar. Müsəlman kişi, yaxud qadın hamamda çiməndə diz qapaqları ilə göbəyi arasındakı yerləri mütləq örtməlidir. Çılpaq, lüt çimənləri cinlər görür və bu adamlar cinlərin felinə uyurlar. Hədisdə də deyilib: “Kim gecə çılpaq yuyunarsa, sonra özündə dəlilik əlaməti görərsə, özündən savayı kimsəni qınamasın!” Əlhəmdülillah.

Bu mənada, dövlətimizin təzəlikcə ilahiyyat kollecləri yaratması olduqca alqışa layiqdir. Sonra bəzi cahillər iddia edir ki, guya bizdə din dövlətdən ayrılır, qətiyyətlə bir-birinin işinə qarışmır. Halbuki ölümlü özbaşına qoysan, kəfəni batırar. Dövlətin gözəgörünməz ələmlə əlaqələri vacibdir. Çox adam bilmir, savaşa bizə nə qədər cinlər köməkçi olmuşdur. Antimonopoliya işlərində də şeytanlar çalışır.

Dini kolleclərin dərhal ardınca müdafiə məqsədli kolleclərin də yaradılması ruhani ələmlə patriotizmin eyni müstəvidə qorunduğunun əlamətidir. Eyni zamanda ortaya sual çıxır: niyə bizdə qoroskop kollecləri yaradılırmı? Axı Qoçla Buğanın münasibətləri, Aslanın pəncəsi Oğlağı yaralayanda Xərçəng nə etməlidir, Oxatani gələn il nə gözləyir kimi dövlətçilik əhəmiyyətli sualların elmini hardasa tədris etmək lazımdır.

İlahiyyat kolleci varsa, qoroskop universiteti də olmalıdır.

İran XİN başçısı Hüseyn Əmir Abdullahian beş Xəzəryanı ölkə arasında əməkdaşlıq üçün vahid təşkilat yaratmaqla bağlı təklif irəli sürüb. Bu barədə o, Moskvada keçirilən Xəzəryanı ölkələrin XİN başçıların görüşü zamanı danışıb.

“Xəzərdə beşərəfli əməkdaşlıq prosesini sürətləndirmək lazımdır. Biz həmçinin əminlik ki, bütün qərarlar beş Xəzəryanı ölkənin konsensusu və razılığı ilə qəbul edilməlidir. Xəzər dənizini dostluq simvoluna çevirmək üçün tərəqqi və inkişaf üçün kollektiv qarşılıqlı əlaqələri gücləndirməliyik. Biz “strukturlaşma yolu ilə getməliyik. Bu kontekstdə Xəzərdə əməkdaşlığın bütün sahələrini idarə və nəzarət edə bilən bir katibliyin və ya bir təşkilatın yaradılması imperativdir”, - o deyib.

Bəzi ekspertlər bildirir ki, İranın sözügedən təklifi Azərbaycanın irəli sürdüyü 3+3 platformasının təkrarıdır. Lakin burada hədəflər tamamilə fərqlidir. Belə bir təşkilat yaradılsa, gələcək perspektivdə Transxəzər layihələrinin həyata keçirilmə məsələlərini birbaşa bu təşkilatla razılaşdırmağa bağlaya bilərlər. Bu məsələdə mütləq mənada bütün Xəzəryanı ölkələrin razılığının vacib olduğunu ortaya qoymaq istəyirlər.

BAXCP sədrinin müavini, siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, cənub qonşumuzun niyyəti Xəzərdə veto hüququ əldə etməkdir: “Xəzəryanı dövlətlərin başçıların ilk Zirvə görüşü 2002-ci ildə Türkmənistanın həmin dövrdəki paytaxtı Aşqabadda keçirilib. İkinci Zirvə görüşü isə 2007-ci ildə, Tehrandə baş tutub və bu zirvə görüşündə 25 bənddən ibarət bəyannamə imzalanıb ki, sözügedən sənəd Xəzəryanı ölkələrin ilk əməkdaşlıq platforması kimi təqdim olunmasına imkan verir. Xəzəryanı ölkələrin rəhbərlərinin 2018-ci ildə, Aktauda keçirilən Zirvə görüşündə isə “Xəzəryanı dövlətlərin hökumətləri arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlıq haqqında Saziş” imzalanıb ki, bu da Xəzəryanı ölkələrin vahid platforma çərçivəsində əməkdaşlığı üçün hüquqi əsas sayıla bilər. Çünki məhz bu sənədin imzalanması ilə Xəzəryanı dövlətlərin münasibətləri Zirvə görüşləri çərçivəsində, bir qayda olaraq hövzənin hüquqi statusu və digər bu kimi məsələlərlə bağlı aparılan müzakirələrin əsas predmetlərindən kənara çıxıb və real əməkdaşlıq platforması statusu qazanıb. Sözügedən sazişin imzalanmasından sonra İranın xarici işlər nazirinin Xəzəryanı dövlətlərin vahid bir təsisat çərçivəsində əməkdaşlığını nəzərdə tutan platforma təşəbbüsü ilə çıxış etməsi isə Tehranın bu məsələyə, bölgədəki yeni vəziyyətdən yararlanaraq fərqli spektrdən yanaşmağa cəhd göstərdiyini ortaya qoyur. Əslində İranın bu məsələ ilə bağlı “qarın ağrısı” Hüseyn Əmir Abdullahian təşəbbüsü, yaxud təklif adı ilə təqdim etdiyi iddialarında ifadə olunur.

İranın Azərbaycana Xəzəryanı təşkilat yaratmaq təklifi - hiylə, yoxsa...

Tehran Xəzərdən istifadə ilə bağlı veto hüququ əldə etmək istəyir və bu da istisnasız olaraq, enerji layihələri, həmçinin Transxəzərlə bağlıdır...

Tehran Xəzərdə əməkdaşlığın bütün sahələrini idarə edən və proseslərə nəzəri həyata keçirən, dövlətlərin suveren iradələrindən yüksək dəyərən bir qurumun yaradılmasını arzulayır. Həm də elə bir qurum ki, Xəzərdə həyata keçirilən bütün layihələrin 5 dövlət arasında konsensusu yolu ilə razılaşdırılmasını həyata keçirsin. Yəni İran Xəzərdə veto hüququ əldə etmək istəyir və bu da istisnasız olaraq, enerji layihələri, həmçinin Transxəzərlə bağlıdır. Məlum olduğu kimi, Xəzər qapalı su hövzələri ilə bağlı beynəlxalq konvensiyalara, həmçinin Xəzərin hüquqi statusu haqqında Konvensiyaya əsasən ortaq xətt üzrə bölünür. Dənizin səthi yük daşınmaları üçün bütün sahilələri dövlətlərə açıq olsa da, dənizin təki, müəyyən edilmiş sərhədlər üzrə dövlətlərin ərazisi sayılır. Yəni mövcud hüquqi realılıqlara əsasən, İran Qazaxıstan, yaxud Türkmənistan, eləcə də digər dövlətlər arasında həyata keçirilən nəqliyyat dəhlizləri layihələrinə, o cümlədən Şərq-Qərb dəhlizinin Xəzərdən keçən hissəsinə müdaxilə edə bilməz. Amma Xəzərdə, Tehranın iddia etdiyi kimi, bütün sahələrin idarə olunmasında qərarların konsensusu yolu ilə əldə edilməsinə imkan verən bir təsisat yarandırsa, o zaman İranın “burunu hər yere soxması” üçün hüquqi əsas yaranır. Şübhəsiz ki, nəinki Azərbaycan, bölgənin heç bir dövləti buna imkan verməz və belə bir iddianın həyata keçməsi, dövlətlərin suveren hüquqlarının üzərlərinə götürdükleri öhdəliklərlə məhdudlaşdırılması deməkdir”.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov bu təklifi Azərbaycan üçün məqbul sayır: “Xəzər dənizi, bildiyiniz kimi, dünyanın ən böyük qapalı su hövzəsidir və zəngin karbohidrogen yataqlarına malik olması, həmçinin

Orta Asiyaya qısa çıxış baxımından strateji əhəmiyyətə malikdir. Uzun illər 5 Xəzəryanı dövlətlər Xəzər dənizinin hüquqi statusunu müəyyən edə bilməmələrində əsas səbəb bu strateji amillər olmuşdu. Nəhayət, 2018-ci ilin avqustunda Qazaxıstanın Aktau şəhərində Azərbaycan, Rusiya, İran, Qazaxıstan, Türkmənistan Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı beynəlxalq konvensiya imzaladı. Praumla və 24 maddədən ibarət olan həmin konvensiyada Xəzərin hüquqi statusu, tərəflərin əməkdaşlıq, mənafehlərin qarşılıqlı təminatı, hərbişəkiləşdirilməsi, resurslarından istifadə qaydaları və s. müəyyənləşdirilib. Xəzərin bölünməsi və hər bir dövlətin ərazi sularında suveren hüquqlarının sərbəst şəkildə gerçəkləşdirilməsi razılaşmalara baxmayaraq zaman-zaman İran və Rusiyanı ambisiyaları səbəbindən pozulub. 3 il öncə Rusiya Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Xəzər dənizindən Suriyada rejim əleyhinə döyüşən silahlı birləşmələrə raket zərbələri endirməsi, İranın ərazi sularımıza icazəsiz daxil olması buna əyani misallardır. Halbuki konvensiyaya görə dənizdən üçüncü ölkələrə qarşı hərbi yöndə istifadəyə icazə verilmir. İran Xarici İşlər Naziri Hüseyn Əmir Abdullahian beş Xəzəryanı ölkə arasında əməkdaşlıq üçün vahid təşkilat yaratmaqla bağlı təklif zahirən bəlkə də cəlbədicə görünə bilərdi. Onsuz da adıçəkilən konvensiyada tərəflər arasında əməkdaşlıq, mehriban qonşuluq və qarşılıqlı anlaşma mühiti, əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə və möhkəmləndirilməsinə yardım, Xəzər dənizinin dinc məqsədlər üçün istifadə olunmasına, onun resurslarının səmərəli istifadəsinə, təbii ətraf mühitin tədqiqi, müdafiəsi və qorunub saxlanması ilə bağlı xüsusi tədbirlər öz əksini tapıb. Yenidən hansısa katibliyin və təşkilatın yaradılmasına ehtiyac görmürəm.

Xüsusən də İranın baş diplomatının irəli sürdüyü Xəzərlə bağlı bütün qərarların beş sahiləryanı ölkənin konsensusu və razılıqla verilməsi təklifi Bakının maraqlarına qətiyyətlə uyğun deyil. Əvvəla, ona görə ki, Azərbaycan strateji Xəzər dənizinin bölünmə pay hissəsində və ya dənizin dibi ilə enerji və kommunikasiya xətlərinin, xüsusən də Qazaxıstan və Türkmənistan təbii qazının Xəzərin dibi ilə Azərbaycan üzərindən Avropa bazarlarına çıxışını nəzərdə tutan Transxəzər qaz kəməri İranın əslində vəziyyətdə düşür. Çünki qərarlar konsensus əsasında verilməli, bu qərarları rəsmi Tehranın blok edəcəyi məlumdur. Azərbaycanın təklif etdiyi 3+3 formatı tamamilə fərqlidir. İran hiyləgər gediş etməklə Transxəzərlə bağlı nəzərdə tutulan beynəlxalq layihələri və strateji planlara təkə çıxış imkanları deyil, üstəlik də nəzarət imkanı qazanır. İmperativlik də məhz buna hesablanıb. Ümumilikdə götürdükde İran hakim dairələri istər Şərq-Qərb nəqliyyat və tranzit xətlərinə, istərsə də Transxəzər layihələrinə ciddi maraq göstərir və birbaşa iştirakçı, pay sahibliyinə can atması aydın görünür. Şərq-Qərb nəqliyyat və tranzit xətlərinin tərkib hissəsi olan Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbend yolunun Araz çayı üzərindən İranın nəqliyyat xəttinə birləşməsi barədə Azərbaycan-İran arasında əldə olunan razılaşma Qərbi qane etməsə də, cənub qonşumuz üçün avantaj yaratdı. Fikrimcə, İran məruz qaldığı beynəlxalq sanksiyalardan xilas olmaq üçün qonşu ölkələrə, xüsusən də Azərbaycanın imkanlarından və strateji mövqeyindən maksimum yararlanmağa çalışır. İrana isə güvənmək sadələşmə olardı”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Rəsmi İrəvan müxtəlif yollarla 2020-ci ilin üçtərəfli razılaşmasında əksini tapan öhdəliyə əməl edərək Zəngəzur dəhlizinin açılması istiqamətində addım atmaqdan yayınır. Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan deyib ki, ölkəsi Gümrü-Qars və Arazdəyən - Naxçıvan dəmir yollarını bərpa etməyə hazırdır.

Azərbaycan və Ermənistan qoşunları geri çəkə bilər iddiası - "Bufer zona" ...

Rəsmi İrəvanın hiyləgər gedişi: Azərbaycan sərhədçilərinin geri çəkilməsi halında strateji yüksəklikləri zəbt etmək, Avropa İttifaqının missiyasını bu ərazilərə yerləşdirmək planı ortada

Azərbaycan və Türkiyədə Zəngəzur dəhlizinin tikintisi ilə bağlı işlər sürətli şəkildə icra olunduğu halda, A.Mirzoyan hələ indi dəmir yolunun bərpasından danışmağa başlayıb, lakin ölkəsi hələ də daşı daş üstə qoymayıb.

Bu, Ermənistanın sülhün dayanıqlı olmasına maraq göstərmədiyini bir daha isbatlayan faktıdır. Amma təkəcə budurmu? Növbəti Mirzoyan "nümunə"sindən bəhs edək. "Ermənistan və Azərbaycan qoşunların dövlətlərarası sərhəddən çıxarılması ideyasını müzakirə edir". "Yeni Müsavat" "Armenpress"ə istinadən bildirir ki, bunu Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan bildirib.

Ermənistan XİN başçısı qeyd edib ki, "qoşunların çıxarılması müsbət effekt verəcək və mümkün yeni eskalasiyanın qarşısını almağa kömək edəcək. Bununla belə, nazir hələlik razılığın əldə olunmadığını vurğulayıb.

Xatırladaq ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bir müddət əvvəl keçirdiyi mətbuat konfransında tərəflərin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanıması ilə yanaşı, sərhəddə bufer zonanın yaradılması təklifini edib. Belə görünür ki, Ermənistan, həmişəki kimi, ikili oyun oynayır. Sərhədyanı bölgədən qoşunların güzgülü effekti ilə geri çəkilməsinə gəlincə, ermənilərə etibar yoxdur. Əgər biz çəkilsək, bufer zona yaratsaq, onlar yenə nə isə edəcəklər. Bu arada, Avropa İttifaqı müşahidəçilərinin sayını artırır Ermənistanda. Aİ-nin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Jozep Borrel bildirib ki, Avropa İttifaqı ölkələrinin xarici işlər nazirləri qurumun Ermənistandakı mülki missiyasının sayını artıracaq. "Bu gün Aİ Şurası Ermənistandakı mülki missiyamızı gücləndirmək, oradakı mövcudluğumuzu 138 nəfərdən 209 nəfərə çatdırmaq qərarına gəlib" - Borrel deyib.

Beləcə, Aİ sülhün əldə olunması üçün heç bir rola malik olmayan, əksinə, gərginliyi tətikləyən missiyasını genişləndirir, hətta qarşıdakı

günlərdə İrəvana texniki heyətin göndəriləcəyi anonsunu verir, Ermənistan isə bu məkrli proseslərin fonunda Azərbaycana qoşunlarını geri çəkmək təklifini verir. Bu, o demək deyilmi ki, İrəvan Aİ-nin missiyası üçün yeni ərazilər hazırlayır?

Göründüyü ki, Ermənistan XİN rəhbərinin özünü "mələk" libasında təqdim etməyə cəhd göstərməsi, guya eskalasiya riskini aradan qaldırmaqdan ötrü qoşunların güzgülü prinsipi əsasında geri çəkilməsi təklifini irəli sürməsi səbəbsiz deyil. Qarabağ hadisələri başlayanndan bəri Azərbaycan dəfələrlə xoş məram nümayiş etdirib. Yada salaq ki, hətta azərbaycanlılardan ov tufəngləri yığışdırıldığı halda, Qarabağdakı separatçılar, saqqallı quldurlar sürətlə silahlanır və əhalimizə qarşı soyqırım törədirdilər. Bu mənada Fransa, Kanada, Almaniya və digər ölkələrin Ermənistanda öz "mülki" missiyası ilə mövcudluğu halında, üstəlik, bu ölkənin zirehli hərbi texnika, raket və radar sistemləri ilə təchiz olunması şəraitində Azərbaycanın öz qüvvələrini geri çəkilməsi növbəti sərhəd təxribatlarına gətirib çıxara bilər. Yeri gəlmişkən, bu gün Azərbaycanın sərhəd bölgəsində, hətta Laçının Zabux kəndində insanlar sakit və fira-

van həyatını yaşayırlar. Hansısa istiqamətdə geriçəkilmə insanlarımızın rahat həyatını pozma bilər ki, dövlətimiz heç zaman buna getməz. Ekspertlərimiz necə düşünür: İrəvan bu kimi ikibəşli təkliflər irəli sürməklə nəyə nail olmaq istəyir? Yeni erməni kələyidirmi?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və Qarabağ üzərində suverenliyini bərpa edib: "Əsirlərin dəyişdirilməsi və Ermənistanın Bakıda gələn il iqlim dəyişikliyi ilə bağlı beynəlxalq konfransda razılıq verməsi iki ölkə arasında inam atmosferinin yaradılması üçün atılmış addımlardır. İnəm atmosferinin gücləndirilməsi üçün başqa addımlar da atıla bilər. Qoşunların sərhəddən geri çəkilməsi o şərtlə mümkündür ki, Azərbaycanın nəzarətdə saxladığı strateji yüksəkliklərə təhlükə yaranmasın. Çünki Ermənistan iddia edir ki, guya həmin yüksəkliklər Ermənistana aiddir. Həmin yüksəkliklərin nəzarətə götürülməsi yolunda şəhidlər vermişik və düşməni geri çəkilməyə məcbur etmişik. Ermənistan 30 il əvvəl həm torpaqlarımızı, həm də sərhədimizi işğal et-

mişdi. Biz həm torpaqlarımızı geri qaytardıq, həm də sərhədi nəzarətə götürdük". **E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, əlbəttə, sərhədə yaxın ərazidə böyük qoşun hissələrinin hər iki tərəfdən geri çəkilməsi müzakirə oluna bilər:** "Ancaq bu, sərhədin və strateji yüksəkliklərin boşaldılması anlamına gəlmir, sərhədçilərimiz xidmətlərinə davam edəcəklər, qoşunlar qarşılıqlı olaraq geri çəkildikdən sonra qarşı tərəf bizə problem yaratmaq istəyərsə, ordumuz və komandolarımız yenidən sərhəddə mövqe tutma və mümkün təxribata cavab olaraq hətta Ermənistanın içərilərinə doğru irəliləyə bilər". **O ki qaldı Avropanın sərhəddə artan missiyasına, politoloq hesab edir ki, onlar yerlərindən tərpənə bilməzlər:** "Əslində onların sayının artırılması məntiqsizdir, 19 sentyabr antiterror əməliyyatından bu yana sərhəddə gərginlik yoxdur. Sakitlikdirsə, sayı niyə artırılır? Demək, Avropa missiyasının Ermənistan ərazisində sayının artırılması və sərhəddə monitoring aparılması Azərbaycanla əlaqəli deyil, Brüsselin məqsədi Rusiyanı Ermənistanda sıxışdırmaqdır. Bu isə bizim problem deyil, Rusiya ilə Ermənistan ara-

sındakı məsələdir".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədovun sözlərinə görə, əgər söhbət silahlı qüvvələrin qoşun birləşmələrindən gedirsə, onların dislokasiya yerinin qismən dəyişməsi belə də mümkündür: "Amma sərhəd qoşunlarının mövqelərindən geri çəkilməsi ağlabatan görünür və fikrimcə, bunun üçün hər hansı zərurət yoxdur. Bizə bufer zona yaratmaq deyil, demilitasiya və sonradan demarkasiya proseslərini həyata keçirmək lazımdır". **S.Məmmədov hesab edir ki, bundan sonra münasibətlər yaxşılaşdıqca müxtəlif növ qoşun birləşmələrinin nisbi yerdəyişməsi baş verə bilər:** "Bufer zona yaratmaq və həmin hissələrə sonradan beynəlxalq müşahidəçi adı altında qüvvələr yerləşdirmək hansı zərurətdən irəli gələ bilər? Əgər sərhədlər müəyyən edilsə və imzalanacaq sülh müqaviləsində hər iki tərəf öz üzərinə ərazilərin bütövlüyü və toxunulmazlığı, hücum etməmək haqqında öhdəlik götürəcəksə, o zaman bu, dəfələrlə ciddi qarantıya olacaq, nəinki qoşun birləşmələrinin nisbi olaraq yerdəyişməsi. Azərbaycan heç bir halda bü-

tün sərhəd boyu möhkəmləndiyi strateji nöqtələri tərk edə bilməz. Belə də bu, bəzi kiçik ərazilərdə, o da müvəqqəti olaraq edilə bilər ki, demilitasiya prosesləri həyata keçirilsin". STM təmsilçisi qeyd etdi ki, Avropa İttifaqının təqaüddə olan kəşfiyyatçıların, hərbiçilərinin hər hansı ad altında Azərbaycanın suveren ərazilərinə ayaq basmasını yolverilməz hesab edir.

Erciyes Universitetinin professoru, ermənişünas alim Qafar Çaxmaqlı isə bu fikirdədir ki, Ermənistanın xarici siyasəti ölkəsinin "təhlükəsizliyini" təmin etmək üçün beynəlxalq sülhməramlıların bölgəyə gətirilməsinə nail olmaqdır: "Avropa İttifaqının müşahidəçilərinin burada bulunması və onların son günlər sayının artırılması Ermənistanın bu siyasətinə Qərbin dəstək verməsi anlamına gəlir. Azərbaycanın sərhəd xəttində əlverişli mövqələrdə olmasını da beynəlxalq güclərin köməyi ilə minimuma endirmək istəyirlər. Bufer zona təklifi də bundan qaynaqlanır. Onlar beynəlxalq təzyiqi artıraraq Azərbaycan Ordusunu bu əlverişli mövqələrdən uzaqlaşdırmaq istəyirlər. Son günlərdə XİN başçısının və Paşinyanın bəyanatları buna hesablanıb. Sülh müqaviləsini imzalamaqdan öncə Ermənistan mövqə üstünlüyünə nail olmaq istəyir". **Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, hələlik bunlar təklifdir və beynəlxalq birliyin hələ buna reaksiyası olmasa da, danışıqlar predmeti kimi ortaya atılması faktıdır və Azərbaycanın sərt reaksiyası olmalıdır:** "Ermənistan özünü guya sülh müqaviləsi tərəfdarı kimi göstərir, amma bu ölkənin dərdi anlaşılmaya varmaq kimi bir dərdi yoxdur. Sadəcə olaraq, sülhlə bağlı manipulyasiya edir. Qalib ölkə kimi biz Ermənistanın nazı ilə oynamaq, ermənilər bizim güclü tərəf olmağımızı bilirlər. Onların təklif və hansısa şərt irəli sürməsi qəbul edilə bilməz. Lap təzyiqlər Avropadan, Amerikadan gəlsə, belə..."

Ümumiləşdirsək, Ermənistan unutmamalıdır, proseslərdə dikte edən tək tərəf var, o da qalib Azərbaycandır! Bundan sonra hər hansı hiylələr keçərli deyil, bizə bir əsrlik təcrübə yetəlidir...

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Yerli iqtisadçılar ölkəyə idxal olunan premium markalı benzinin qiymətlərinin artacağını gözləyirlər - idxal olunan neft məhsullarına tətbiq edilən aksiz vergilərinin artması ilə əlaqədar. Bu, gələn il sözügedən dolayı vergidən büdcə daxilolmalarının artımı ilə bağlı proqnozlarla ifadə edilir.

Gələn ilin büdcə proqnozlarına əsasən, neft məhsullarının idxalı üzrə aksiz vergilərindən dövlət xəzinəsinə daxilolmalar təxminən 43 faiz artacaq. İdxal olunan neft məhsulları arasında "Premium Euro-95" və "Super Euro-98" markalı benzin növləri xüsusi yer tutur. Aksiz vergilərinin artırılması şəraitində bu növ avtomobil yanacağının qiymətinin artmasının mümkünlüyündən xəbər verir.

"Gələn il idxal olunan benzinin qiyməti qalxa bilər, çünki hökumət ölkəyə idxal olunan neft məhsullarına vergiləri artırmağı planlaşdırır", - deyir **iqtisadçı ekspert Zöhrab İsmayıl** AYNA-ya bildirib. Onun sözlərinə görə, gələn ilin büdcəsinin gəlir hissəsində neft məhsullarının idxalına tətbiq edilən aksiz vergiləri üzrə daxilolmaların 42,9 faiz artırılması nəzərdə tutulur: "Əgər bu il bundan 14 milyon manat qazanmağı planlaşdırırlarsa, gələn il 20 milyon manat olacaq".

Analitikin fikrincə, ölkəyə idxal olunan avtomobil yanacağının premium markalı qiymətlərinin artması "xalq" markası "AI-92"-ni də arxasınca apara bilər. Xaricdən gətirilən brendlərin nə qədər artacağını söyləmək hələ çətindir. Amma artımın ən azı 10 faiz olacağı ilə bağlı təkliflər var.

Hesab olunur ki, xaricdən idxal olunan benzinin qiymətinin artması ümumi bazar həcmində cəmi 3-4 faizini təşkil etdiyindən sosial-iqtisadi vəziyyətə o qədər də təsir etmir. Ən məşhur brend olan yerli istehsal "AI-92" indi 1 AZN-ə (1 0,538) satılır. Onun dəyəri və dizelin qiyməti Tarif Şurası tərəfindən müəyyən edilir. Xaricdən gətirilən "AI-95" və "AI-98" benzinlərinin qiymətləri dövlət tərəfindən tənzimlənir. Belə hesab edilir ki, lüks brendlərin dəyəri bazar müəyyən edir. Hazırda "AI-9" - 2 AZN (1 1,076); "AI-98" - 2,30 AZN (1,238 avro), LPG - 0,65 AZN (1 0,350) təşkil edir.

Iqtisadçı-alim Vüsalə Əhmədova mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, 2021-ci ildən etibarən "AI-95" və "AI-98" markalı benzinin qiymətində ard-arda yüksəlmə baş verib: "2021-ci ilin iyun ayında "AI-95 premium" markalı benzinin qiyməti 1.25 manatdan 1.40 manata qaldırıldı. Üzərindən heç bir ay keçməmiş iyul ayında "AI-95 premium" markalı benzinin qiyməti təkrar qaldırılaraq 1.45 manat oldu. 2021-ci ilin sentyabr ayında "AI-95 premium" markalı benzinin qiyməti 1.45 manatdan 1.60 manata, "AI-98 super" markalı benzinin qiyməti isə 1.60 manatdan 1.90 manat yüksəldildi. 2022-ci ilin iyul ayından etibarən isə AI-95 markalı benzinin qiyməti 2 manat, "AI-98" markalı benzinin qiyməti isə 2.30 manatdır. SOCAR açıqlama verərək, "premium" və "super" markalı benzinin Azərbaycan da istehsalının olmadığını, "SOCAR Petroleum" şirkəti tərəfindən xaricdən idxal olunduğunu və qiymətlərinin dünya bazar qiymətinə asılı olduğunu əsas gətirmişdi. Bundan başqa, neft emalı zavodunun modernizasiya ediləcəyi,

Benzinin qiymətində artım gözləntisi - həm 95, həm AI-92...

Ekspertlər hesab edir ki, dünyada qiymətlər aşağı düşübsə, bizdə də düşməlidir

barən isə AI-95 markalı benzinin qiyməti 2 manat, "AI-98" markalı benzinin qiyməti isə 2.30 manatdır. SOCAR açıqlama verərək, "premium" və "super" markalı benzinin Azərbaycan da istehsalının olmadığını, "SOCAR Petroleum" şirkəti tərəfindən xaricdən idxal olunduğunu və qiymətlərinin dünya bazar qiymətinə asılı olduğunu əsas gətirmişdi. Bundan başqa, neft emalı zavodunun modernizasiya ediləcəyi,

olunan "AI-92" markalı benzinin və dizel yanacağının qiyməti sabit saxlanıla bilər. Yanacağın qiymətinin yüksəlməsi hər zaman bütövlükdə istehlak bazarına ciddi təsir göstərər. Kənd təsərrüfatı məhsullarının, nəqliyyat və qeyri-ərzaq mallarının qiymətində yüksəlməyə səbəb olacaq".

Iqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bildirdi. O dedi ki, digər benzin növlərini dövlət

necə olur ki, dünyada qiymət 110 dollara olanda qiyməti artırmaq mümkün olur, hazırda 75 dollardır, təqribən 35 dollar ucuzlaşma var, "Premium" markalı benzin də dünyada ucuzlaşıb. Heç Azərbaycanın heç bir təsiri olmadı. Necə iki manat idisə, elə də davam edir. Əgər vergiləri aksizlərə görə qiyməti artırmaq istəyirlərsə,

bu da normal bir yanaşma deyil. Çünki "Premium" markalı benzinin onsuz da maya dəyəri aşağı düşüb. Əgər ucuz alınbsa, maya dəyəri aşağı düşübsə, vergi artsa belə qiymət artmamalıdır. Hətta "Premium" markalı benzinin qiyməti ucuzlaşmadı. Təəssüf ki, biz bunu görmürük".

□ **Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"**

Natiq Cəfərli: "Vergi artsa belə, qiymət artmamalıdır, çünki..."

2022-ci ildən etibarən yüksək keyfiyyətli yanacaq istehsalına başlanılacağı və bundan sonra qiymətləri Azərbaycanın tənzimləyəcəyi bildirildi. Görünən odur ki, zavodda modernizasiya işləri yekunlaşmayıb və nə zaman yerli istehsal başlanılacağı da hələ ki məlum deyil. Modernizasiya və yenidənqurma işlərindən sonra da benzinin ucuzlaşacağını zənn etmirəm. Emal prosesindəki xərclər bəhanə gətirilərək qiymətlərin yenidən qaldırılacağı gözlənilir.

Məlumdur ki, son bir neçə ildə neftin qiyməti kəskin yüksəldi, hazırda "Azeri Lighat" markalı neftin 1 barelinin qiyməti 77.82 ABŞ dollarıdır. 2024-cü ilin ilk yarısında neftin 1 barelinin qiymətinin 5 dollar daha yüksələcəyi proqnozlaşdırılır. Hətta bəzi proqnozlara görə, Yaxın Şərqdə baş verən geosiyasi gərginliyə bağlı olaraq neftin 1 barelinin qiyməti 120 dollara qədər yüksələ bilər. Neftin dünya bazar qiymətində yüksəlmə baş verərsə, "AI-95" və "AI-98" markalı benzinin də qiymətində yüksəlmə qaçılmaz olacaq. Neft ixrac edən bir ölkə olaraq düşünürəm ki, ən azından Azərbaycanda istehsal

tənzimləyir: "Orada qiymət artımı olarsa, deməli Nazirlər Kabinetinin qərarı və Tarif Şurasının vasitəsilə olacaq. Amma "AI-95" və "AI-98" markalı, "Premium" markalı benzinlə bağlı Azərbaycanda çox qəribə bir situasiya yarandı. Bunu bir neçə il əvvəl dövlət tənzimləməsindən çıxardılar, amma elan etdilər ki, burada rəqabətli mühit olacaq. Kim istəsə gətirə bilər, sata bilər. Bazarda müxtəlif keyfiyyətli, müxtəlif qiymətli "Premium" markalı benzinlərin olması gözlənilirdi. Amma bu baş vermədi, əksinə, inhisarçılığın başqa bir növünə keçdi. SOCAR-ın törəmə şirkəti vasitəsilə gətirilir. Başqa heç kim premium markalı benzini ölkəyə gətirib sata bilmir. Bu da nəticə etibarilə dövlət tərəfindən qiymətin müəyyənləşdirilməsinə səbəb oldu. Bu, istehlakçı üçün ciddi bir fərq yaratmadı. İndi dünyada neft qiymətləri kəskin ucuzlaşıb, bu gün "Brent" markalı neft 75-76 dollardır. Bizdə "Premium" markalı benzinin qiymətini artırarkən, yəni 2 manat edərək rəsmi açıqlama belə olmuşdu ki, dünyada neft qiymətləri 110 dollardır. "Premium" markalı benzini xaricdən aldığımız görə qiyməti artırılmalıdır. İndi bəs

"Binə" və "Sədərək"lə şəhərdəki mağazalar arasında qiymət fərqi

Ekspert: "3-4 il əvvələdək ticarət mərkəzləri ilə şəhərdəki mağazalar arasında 30-40 faiz qiymət fərqi var idisə, indi bu rəqəmlər 5-10 faizədək düşüb"

"Ölkənin ən böyük ticarət mərkəzləri olan "Binə" və "Sədərək"də alıcılıq qabiliyyəti son zamanlar xeyli aşağı düşüb. Belə ki, əvvəllər insanların alış-veriş üçün kütləvi şəkildə axın etdiyi bu məkanları artıq şəhərdəki mağazalar əvəzləyir. Şəhərdə olan mağazalarla "Sədərək", "Binə" qiymətləri arasında fərqdə son vaxtlar xeyli azalma var. 3-4 il əvvələdək "Sədərək", "Binə" kimi ticarət mərkəzləri ilə şəhərdəki mağazalar arasında 30-40 faiz qiymət fərqi var idisə, indi bu rəqəmlər 5-10 faizədək düşüb".

Iqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli bunu Bakupost.az-a açıqlamasında deyib.

Iqtisadçı qeyd edib ki, insanlar böyük ticarət mərkəzlərindəki xaoslu məqamları nəzərə alaraq, şəhərdən alış-üstünlük verirlər: "Belə ki, "Binə" və ya "Sədərək"də avtomobili saxlamaq üçün xeyli əziyyət çəkməli olursan. Üstəlik, mağazalar həddən artıq isti, həm də sıx yerləşib. Bəzən araba daşıyan insanlar normal gəzməyə imkan vermir, problem yaradırlar. Buna görə də əhali çox vaxt 5-10 faiz itkini gözü alıb, "Sədərək" və ya "Binə"yə gedərək, bu qədər əziyyətə qatılmaqdan imtina edir. Artıq bir neçə ildir ki, "Binə" və "Sədərək" in bağlanması ilə bağlı proqnozlar verilir. Çünki son illərdə bu mərkəzlərdə alıcılıq qabiliyyəti xeyli aşağı düşüb: "Onlayn ticarətdə vaxt, pul itkisi az olduğundan, alıcılar bu üsulla alış-veriş üstünlük verirlər. Ona görə də iri ticarət mərkəzlərində alıcılıq qabiliyyəti aşağı düşür. Bunu nəzərə alıb sözügedən mərkəzlər fəaliyyətlərinə yenidən baxmalıdır. Ticarət mərkəzi sahibləri, sahibkarlar oradakı mağazaların icarə haqlarını aşağı salmalıdırlar. Həmçinin hökumət qarşısında vergilərin, rüsumların aşağı salınması ilə bağlı məsələ qaldırılmalıdır".

□ **"Yeni Müsavat"**

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması çətinləşdi Baş nazir Əli Əsədovun qərarı nəyi dəyişəcək?

Nazirlər Kabineti cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə, kütləvi qırğın silahlarının yayılmasına və yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində Koordinasiya Şurasının yaradılması, onun İş Qaydasının təsdiq edilməsi və "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sisteminin risk qiymətləndirilməsinin dövrü qaydada keçirilməsinin təmin edilməsinə, müvafiq sahədə həyata keçiriləcək qiymətləndirilməyə hazırlıq təşkil olunmasına və bu məqsədlərlə koordinasiya mexanizminin yaradılmasına dair bəzi tədbirlər haqqında" 21 oktyabr 2020-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsi barədə qərar qəbul edib.

Qərarı baş nazir Əli Əsədov imzalayıb.

Qərara əsasən, Azərbaycanda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə, kütləvi qırğın silahlarının yayılmasına və yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində Koordinasiya Şurası yaradılacaq.

Şuraya baş nazirin müavini Əli Əhmədov rəhbərlik edəcək.

Şuranın üzvləri xarici işlər nazirinin müavini, ədliyyə nazirinin müavini, daxili işlər nazirinin müavini, baş prokurorun müavini, Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin müavini, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini, Dövlət Statistika Komitəsi sədrinin müavini, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti rəisinin müavini, Xarici Kəşfiyyat Xidməti rəisinin müavini, Dövlət Sərhəd Xidməti rəisinin müavini, Maliyyə Monitorinq Xidmətinin İdarə Heyətinin sədri, Azərbaycan Mərkəzi Bankının sədrinin müavini, Ali Məhkəmənin Cinayət Kollegiyasının sədri, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti rəisinin müavini, Vəkillər Kollegiyası Rəyasət Heyətinin sədri, Auditorlar Palatasının sədri, Notariat Palatasının İdarə Heyətinin sədri, "Azərbaycan Banklar Assosiasiyası" İctimai Birliyinin prezidenti, "Azərbaycan Fond Bazarı İştirakçıları Assosiasiyası" İctimai Birliyinin İdarə Heyətinin sədri və "Azərbaycan Sığortatçılar Assosiasiyası" İctimai Birliyinin icraçı direktorudur.

Bakı, Gəncə və Naxçıvanda xüsusi təyinatlı hərbi kollec yaradılır

Təhsil müəssisələrində təhsil alacaq kursantlara aylıq ödəmələr veriləcək

Prezident İlham Əliyev gənclərin hərbi sahədə təhsil almasının təşviq edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında fərman imzalayıb.

Fərmanla Azərbaycan Nazirlər Kabineti peşəkar gizir heyətinin hazırlanması məqsədilə Bakı, Gəncə şəhərlərində və Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin strukturuna daxil olan Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində 3 xüsusi təyinatlı hərbi kolleci (bundan sonra - hərbi kollec) üç ay müddətində yaradacaq və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat verəcək.

Fərmana əsasən, 2024-2025-ci tədris ilindən başlayaraq təhsil almaq üçün Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin strukturuna daxil olan Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyindəki ali təhsil müəssisəsinin bakalavriat səviyyəsinə, o cümlədən bakalavriat səviyyəsinin hazırlıq kursuna (bundan sonra - ali təhsil müəssisəsi) və hərbi kolleclərə qəbul olunmuş kursantlar üçün 500 (beş yüz) manat, hərbi liseylərə qəbul olunmuş kursantlar üçün 300 (üç yüz) manat məbləğində birdəfəlik ödəmə təsis edilir.

Həmçinin 2024-2025-ci tədris ilindən başlayaraq bu

fərmanın 2-ci hissəsində nəzərdə tutulan təhsil müəssisələrində təhsil alan kursantlara aylıq ödəmələr təsis edilir.

Sənədə əsasən, 2024-2025-ci tədris ilindən başlayaraq ali təhsil müəssisəsinə və hərbi kolleclərə daxil olan kursantlar həmin təhsil müəssisələrindən məzun olaraq Azərbaycan Ordusunda 5 təqvim ili zabıt və ya gizir kimi həqiqi hərbi xidmət keçdikdən sonra yaşayış sahəsinin alınması üçün Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun vəsaiti hesabına güzəştli ipoteka kreditindən istifadə etdikdə müvafiq yaşayış sahəsinin qiymətinin 15 faizədək olan hissəsi dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.

Bundan başqa, hərbi kolleclərin fəaliyyətinin təşkili və zəruri infrastrukturun yaradılması məqsədilə Azərbaycan

Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinə ehtiyat fondundan Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinə ilkin olaraq 2 (iki) milyon manat məbləğində vəsait ayrılır.

Azərbaycan Nazirlər Kabineti üç ay müddətində:

- "Gənclərin Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2024-2033-cü illər üçün Tədbirlər Planı"nın layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edəcək;

- ödəmələrin verilməsi, vəsaitlərin hesablarda yerləşdirilməsi və idarə edilməsi, habelə hesabda yığılan vəsaitin idarə

olunmasından əldə edilən gəlirlər də daxil olmaqla həmin vəsaitlərin ödənilməsi qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq edəcək;

- bu Fərmanın 4-cü hissəsinə uyğun olaraq güzəştli ipoteka krediti üzrə yaşayış sahəsinin qiymətinin 15 faizədək olan hissəsinin maliyyələşdirilməsi, habelə güzəştli ipoteka kreditinin bir hissəsinin ödənilməsinə dövlət tərəfindən maliyyə dəstəyi göstərilməsi ilə bağlı təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edəcək;

- bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll edəcək.

Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi:

- bu Fərmanın 2-4-cü hissələrində nəzərdə tutulan ödəmələrin maliyyələşdirilməsi məqsədilə tələb olunan vəsaitə dair təkliflərini müvafiq illərin dövlət büdcəsində nəzərdə tutulması üçün Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim edəcək;

- bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll edəcək.

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Fərmanın 6-cı hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin edəcək.

□ "Yeni Müsavat"

Sülhməramlılar bu səbəbdən daha beş il qala bilər

Azərbaycanı narahat edən əsas məqam Aİ və ABŞ-ın regiondakı fəaliyyətləridir

"2023-cü ilin bitməsinə sayılı günlər qalır. Cəmiyyətimizi maraqlandıran mövzulardan biri də Rusiya sülhməramlıları ilə bağlıdır. Başlıca sual odur ki, rus sülhməramlıları niyə hələ Azərbaycanadadır?"

Bu barədə Sherg.az-a açıqlamasında politoloq Turan Rzayev deyib.

Siyasi şərhçi hesab edir ki, əslində bu sualın verilməsi təbiidir:

"İkinci Qarabağ müharibəsi, habelə məhdud xarakterli lokal antiterror tədbirləri nəticəsində Qarabağ işğaldan azad edildi. Bu gün bütün Qarabağda Azərbaycan bayrağı dalğalanır. Bundan başqa, rəsmi Bakı qondarma qurumun cinayətkar "lider"lərini yaxalayıb məsuliyyətə cəlb edib. Qarabağ ermənilərinin ekseriyyəti isə öz istəyi ilə Azərbaycanı tərk edib. Faktiki olaraq bu gün sülhməramlıların Azərbaycanı fəaliyyət göstərməsi üçün heç bir əsas yoxdur. 10 noyabr bəyanatının bütün tələbləri Azərbaycan-

nın birbaşa müdaxiləsi ilə yerinə yetirildi. Lakin bütün bunlar sülhməramlıların Azərbaycanı tərk etməsi üçün əsas deyil. Birincisi, sülhməramlıların ölkəmizdə qalma müddəti 10 noyabr bəyanatı ilə 5 il olaraq təsdiqlənib. Həmin müddət hələ bitməyib. İkincisi, Azərbaycan bu günə qədər Rusiya sülhməramlılarının ölkəni tərk etməsi istiqamətində rəsmi müraciət etməyib. Üçüncüsü, hələ də Qarabağda müəyyən sayda erməni yaşayır. Bundan başqa, Ermənistan köçən bezi ermənilərin Qarabağda qayıtmaq ehtimalları da var. Təbii ki, əlavə səbəblər də qeyd etmək olar. Lakin xüsusilə üçüncü məqam, yeni ermənilərin qayıtmaq ehtimalı Bakı üçün əlavə risklər yaradır. Rəsmi Bakı dəfələrlə ermənilərə geri qayıda biləcəklərini, vətəndaşlığı qəbul edəcəkləri təqdirdə Azərbaycanı da yaşaya biləcəklərini elan edib. Etiraf edək ki, ermənilərin çoxu Qarabağa qayıtmaq istəmir. Buna rəğmən, Bakı haqlı olaraq qərbi azərbay-

canlılar kartını aktiv saxlayır. Yeni Qarabağ erməniləri geri qayıdacaqsas, qərbi azərbaycanlılar da Ermənistanı qayıtmaqlıdır".

Siyasi şərhçinin fikrinə, Bakı bununla bağlı Ermənistanın gələcəkdə ehtimal işğal, habelə separatçılıq cəhdlərini bloklamaq istəyir: "Azərbaycanın niyyətini bilən İrəvan isə öz növbəsində qərbi azərbaycanlıların Ermənistanı qayıtmasına qarşıdır. Çünki ermənilərdən fərqli olaraq demoqrafik artıma meylli olan qərbi azərbaycanlılar rəsmi Bakının da sosial proqramları ilə qısa zamanda Er-

mənistanı ciddi bir say tərkibinə malik ola bilər. Azərbaycanı narahat edən əsas məqam isə şübhəsiz, Aİ və ABŞ-ın regiondakı fəaliyyətləridir. Xüsusilə Aİ Qarabağda beynəlxalq missiyanın olmasını istəyir. Bu isə rəsmi Bakı üçün qəbul edilməz məsələdir. Azərbaycan Aİ sülhməramlı missiyasındansa Rusiya sülhməramlılarının Qarabağda olmasını daha məqbul hesab edib. Hətta vəziyyətdən asılı olaraq Rusiya sülhməramlılarının səlahiyyət müddəti 5 il daha uzadıla bilər. Təbii ki, vəziyyətdən asılı olaraq".

□ "Yeni Müsavat"

Putin Ərdoğanı təriflədi

Rusiya prezidenti Vladimir Putin dekabrın 14-də keçirdiyi 2023-cü ilin yekunlarına dair mətbuat konfransında Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Yaxın Şərq bölgəsindəki rolundan danışdı.

Putin Fələstinin Qəzza bölgəsindəki vəziyyətin nizamlanması və sülhün bərpa edilməsi istiqamətində Ərdoğanın lider kimi mühüm rol oynadığını vurğulayıb və onun atdığı addımları yüksək qiymətləndirib. Vladimir Putin Qəzzada baş verənləri "fəlakət" adlandırılıb.

"Mən Türkiyə prezidentinin Qəzzada vəziyyətin bərpasında mühüm, aparıcı rolunu qeyd etmək istədim", - deyən Putinin sözlərinə görə, Ərdoğan beynəlxalq ictimaiyyətin bu faciəyə diqqət yetirən və vəziyyətin yaxşılaşmağa doğru dəyişməsi üçün hər şeyi edən liderlərindən biridir. O qeyd edib ki, Qəzzadakı vəziyyətlə əlaqədar daim Ərdoğanla təmasdadır.

Rusiya prezidenti bildirib ki, gələn ilin əvvəllərində Ərdoğanla görüşməyi planlaşdırıb. Onun sözlərinə görə, Türkiyə prezidentinin iş qrafiki görüşün daha tez baş tutmasına imkan vermir.

"Prezident Ərdoğanla mən bu məsələlərlə bağlı daimi təmasdayıq. Çox oxşar mövqelərimiz var. Düşünürəm ki, onunla görüşə biləcəyik, bunu yaxın vaxtlara planlaşdırmışam. Deyə bilərəm - burada heç bir sirt yoxdur. Prezident Ərdoğanın qrafikinə görə bu görüş baş tutmadı, halbuki mən Türkiyəyə uçuşağa hazır idim. Biz bəlkə də gələn ilin əvvəlində bu səfəri həyata keçirməyə razılaşdıq".

“İşdən çıxıb “Neftçilər” metrostansiyasına düşdüm. Baxdım ki, bir gənc qızın halı pisləşib, polis və metropoliten əməkdaşları onu özünə gətirməyə çalışırlar. Çantamdakı “Yeni Müsavat” qəzetini çıxarıb polisə verdim ki, havalandırsınlar. Əməkdaşlardan biri qaçıb nə isə gətirdi, qoxlatdılar. Üzünə su vurdular, az sonra gözlərini açdı, yenə bayıldı. Bu müddətdə təcili tibbi yardıma edilən zəngin nəticəsi olmadı. Haradasa 15 dəqiqə belə davam etdi. Qız yenə gözlərini açdı, amma danışa bilmədi. Ayağa durmağa belə təqəti olmadı. Hiss olunurdu ki, üşüyür. Polis qardaşımız kürkünü çıxarıb qızın çiyinə saldı. Qadınlar əllərini ovdular, özünə gətirməyə çalışdılar. Bu müddətdə yenə həkimlər gəlmədi. Polis qardaşımız ələcsiz qalıb qızı qolları üstündə bayıra çıxartdı. Bəlkə də tələbə idi. Sonra nə oldu bilmədim. Allah kömək olsun!

Amma belə olmaz! Heç olmaz! Səhiyyə qurumları haradasınız? Bəlkə elə o qız sizin də doğmanızdır! İnsafınız olsun, belə təcili yardım xidmətimiz olar?!

Hər stansiyada bir-iki növbətçi həkim ola bilməzmi, metropoliten rəhbərliyi? Hər gün neçə yüz min sənişin daşınır, bəlkə onların sağlamlığının da qayğısına qalasınız? Havasızlıq, basabas. Pik saatlarda dəhşət!

Hərdən yerin altına nəzər salın! Son vaxtlar metroda neçə nəfər ölüb, sayını bilirsinizmi?”

Bu fikirləri “Yeni Müsavat”ın siyasi şərhçisi Elşad Paşasoy öz sosial media he-

Metroda tibbi xidmət niyə yoxdur?

Bir hadisənin doğurduğu reaksiya və rəsmilərin cavabı

sabından yazıb.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, həmkarımızın qabartdığı məsələ son dövrlər üçün olduqca aktualdır. Çünki son vaxtlar metroda ölüm halları, qəflətən halı pisləşənlərlə bağlı məlumatlar yayılır ki, bunları da həm sosial mediada, həm də mətbuatda tez-tez izləyirik.

Nəzərə almalıyıq ki, hər gün metro stansiyalarında insan izdihamı yaşanır. Basabas ucubandan bəzən insanlar heç qatara minə bilmirlər.

Mübaligəsiz demək olar ki, əsasən pik saatlarda metroda “iynə atsan yerə düşməz”. Bu cür izdiham fonunda insanların səhhətində problem varsa, o zaman onların halının pisləşəcəyi istisna edilmir. Bu cür misallar az deyil, halı pisləşənlər arasında sıradan vətəndaşlardan tutmuş, hətta metropoliten işçilərinə qədər var.

Yaxınlarda metroda müğənni Çınarə Məlikzadənin atasının qəflətən halının pisləşdiyi və dünyasını dəyişdiyi

xəbərini də oxuduq. Xəbərlərdən hər zaman onu da oxuyuruq ki, metroda halı pisləşənlərə ya insanlar, ya polis, ya da metropoliten işçiləri kömək edir.

Metrostansiyalarda həkimlərin, təcili yardım xidmətinin təşkili mümkündürmü? “Bakı Metropoliteni” QSC tibbi xidmətlə bağlı səhiyyə qurumlarına müraciət edibmi? Metro stansiyalarında insanlara ilkin tibbi yardım göstərilə bilirmi?

İlk olaraq TƏBİB-dən

“Yeni Müsavat”ın ünvanladığı sorğuya cavab olaraq bildirildi ki, konkret hadisə ilə bağlı 14.12.2023-cü il tarixində saat 16:23 radələrində Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Yardım Mərkəzinə çağırış daxil olub: “Saat 16:29 radələrində hadisə yerinə çatan təcili yardım briqadasının həkimləri tərəfindən 2002-ci il təvəllüdlü (qadın cinsli) vətəndaşa ilkin tibbi yardım göstərilib. Məlum olub ki, vətəndaş “Qlisiin” adlı dilaltı dərman tabletlərindən istifadə edib. Qeyd edək ki, çağırışa gecikmə halı qeydə alınmayıb. Təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım protokollarına uyğun olaraq xidmət vaxtında təşkil olunub”.

“Bakı Metropoliteni” QSC-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Bəxtiyar Məmmədov isə məsələ ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, son dövrlər ölümlərin, ya da halı pisləşənlərin sayı həqiqətən çoxdur-azdır, bu, fərqli yanaşma tələb edir: “Bizim halımız pisləşəndə hər dəfə təcili yardım çağırırıq. Peşəkar qiymət verilməsi peşəkar səviyyədə olmalıdır. Pandemiyaya qədər Səhiyyə Nazirliyi ilə sıx ünsiyyət

yetimiz var idi, bir çox məsələləri bir yerdə həll edirdik. Postpandemiya dövründə müəyyən cari məsələlər var ki, onların müzakirəsi aparılır. Bu məsələni də araşdırıb, məlumat verəcəyik”.

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a dedi ki, əslində ictimai nəqliyyatın işlədiyi hər bir yerdə insanların sağlq problemlərini qorumaq üçün infrastruktur olmalıdır: “Metronun içində də bütövlükdə vətəndaşa xidmət edən fəaliyyət olmalıdır. Hansısa bir ekstremal vəziyyətdə səhhətdə problem yaranan vətəndaşın qorunması vacibdir. Bunun təyarradə və başqa yerlərdə etmək çətin olar. Hətta təyarradə olanda elan edilir ki, sənişinlər arasında həkim varsa, xəstəyə yaxınlaşsın. Amma yerdə bunun elə bir çətinliyi yoxdur. Həqiqətən də metroda son vaxtlar sağlq problemləri ilə bağlı problemlər çox olur. Vətəndaşlar üçün nə qədər riskli, təhlükəli olduğunu görürük, ona görə məsələ üzərinə gedilməlidir”.

Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”

Xaricdən ət idxalında kəskin artım

Azərbaycanı aqrar sahədə də idxaldan asılı vəziyyətə salan səbəblər nədir?

Dövlət Statistika Komitəsinin verdiyi məlumata görə, bu ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində Azərbaycan xaricdən mal əti idxalını 93.3 faiz artırıb.

Komitənin başqa bir hesabatında göstərilir ki, cari ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycanda 2 milyon 533 min 192 ədəd iribuynuzlu mal-qara olub. İstehsal olunan ətin ümumi çəkisi isə 424 min 545 ton təşkil edib.

Qeyd edək ki, Dövlət Gömrük Komitəsinin bu dövr üçün açıqladığı son hesabat da bu məlumatı təsdiq edir. Belə ki, bu dövrdə Azərbaycana 95 milyon 632 min dollardan çox diri heyvan idxal olunub ki, bunun da ümumi çəkisi 682 tondan çox olub. Bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 35 milyon 474 min dollar və ya 37,10 faiz çoxdur.

Cari dövrdə ölkəmizə idxal olunan ət məhsullarının ümumi çəkisi 34 milyon 861 min ton, maliyyə dəyəri isə 69 milyon 996 min dollardır. Ötən ilin eyni dövründə isə bu həcm 33 milyon 806 min tondan,

dəyəri isə 62 milyon 610 min dollardan bir qədər artıb.

Buradan da belə aydın olur ki, bir il ərzində idxal olunan ətin çəkisində cüzi, yeni 1 milyon 054 tondan bir qədər çox və ya 3,03 faiz, maliyyə dəyərinə isə 7 milyon 386 min dollar və ya 10.55 faiz artım olub.

DSK-nın eyni dövrü əks etdirən hesabatında isə göstərilir ki, ölkəyə daxil olan diri hey-

vanların böyük hissəsini safqanlı və digər cins diri iribuynuzlu ev heyvanları təşkil edir ki, bunun da ümumi sayı 76 344 ədəd, maliyyə dəyəri isə 59 milyon 726 min dollardır.

İribuynuzlu heyvan ətinin ümumi çəkisi isə 6 milyon 195 min 523 ton, maliyyə dəyəri isə 24 milyon 839 min dollar təşkil edib.

Hər iki komitənin hesabatları göstərir ki, ölkəyə diri

heyvan və ət idxalı kəskin şəkildə artıb.

Məsələ ilə bağlı **Bizim.media**-ya danışan iqtisadçı-ekspert **Fuad İbrahimov** idxalın artmasını aqrar sektordakı bəzi çatışmazlıqlarla əlaqələndirib. **Bunların da ölkəmizi idxaldan asılı vəziyyətə saxladığını söyləyən ekspertin fikrincə, aqrar sahənin şəxələndirilməsi ilə bağlı təd-**

birilər yetərli deyil: “Bu gün öyrüş sahələrinin az olması heyvandarlığın inkişafı üçün yetərli deyil. Taxılçılığın və kənd təsərrüfatının digər strateji əhəmiyyətli, yeni ölkəyə valyuta gətirəcək, ixracımızı sürətləndirəcək sahələrinin inkişafı əsas götürüldüyü üçün bu sektor ikinci planda qalıb.

Xüsusilə də yem bazasının az olması və heyvanların sağlamlığına xidmət edəcək dərman preparatlarının gətirilməsi və digər proseslərin baha başa gəlməsi heyvandarlığın saxlanılmasına və inkişafına mane olur, idxal amilini stimullaşdırır. Bu baxımdan daha rahat və ucuz gətirmək sahəbikarlar üçün əlverişli olub”.

Ekspertin sözlərinə görə, bu amillər də statistika-dakı rəqəmləri ortaya çıxarır: “Torpaqlarımızın 20 faizinin 30 ildən çox işğal altında olması da heyvandarlığın inkişafına başlıca maneələrəndən biri olub. Xüsusilə də gö- zəl yaylaqlarımız, öyrüş sahələrimiz, bir sözlə, heyvandarlıq üçün vacib olan əksər sahələrimiz erməni tapdağı altında qalmışdır.

Ancaq bu gün torpaqlarımız azaddır. Bununla belə, işğal dövründə ərazilərimizin minalarla çirkləndirilməsi ölkəmizə böyük problemlər yaradır və təhlükəsizlik baxımından aqrar sahəni bölgəyə tam

cəlb etmək mümkün olmur.

Düşünürəm ki, 2024-cü ildən bütün sektorlarda olduğu kimi, aqrar sahədə də tənzimlənmə aparılacaq. Xüsusilə də heyvandarlığın və yerli ət istehsalının inkişafı ilə yanaşı, ixrac potensialımızı da artıracağıq ki, bu da hazırkı statistik rəqəmləri səhmana salacaq”.

Ekspert deyib ki, yerli istehsal dedikdə, kompleks anlayış əsas götürülməlidir: “Belə ki, yerli ət məhsullarının inkişafı üçün mütləq şəkildə yem bazası və öyrüş sahələri olmalıdır. Hazırda Qarabağda kənd təsərrüfatı üçün yararlı torpaqların müəyyənlişməsi prosesi gedir və bu, başa çatdırıldıqdan sonra məhz heyvandarlıqla bağlı ayrılacaq sahələrin həcmi belli olacaq.

Bundan sonra görülməli bütün işlər məlum olacaq. Bu gün məhsuldarlığı yüksək səviyyədə artırmaq gücündə olan cins heyvanların sayı kifayət qədərdir. Yerli və ənənəvi məqamları qorumaq şərtlə belə heyvanların cəlb olunması müsbət nəticələrə səbəb olacaq.

Artıq bununla bağlı planlar və layihələr də hazırdır. Sadəcə, azad olunmuş ərazilərdəki yararlı sahələrin iqtisadi dövriyyəyə cəlb olunması üçün müəyyən bir dövr lazımdır”.

“Yeni Müsavat”

“Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla görüşdüm”. Ermənistan mətbuatı xəbər verir ki, bu barədə Estoniyanın xarici işlər naziri Marqus Tsahkna X-dəki mikrobloqunda yazıb. “Mən vurğuladım ki, Estoniya Ermənistana borcludur, çünki biz “erməni soyqırımını” tanıyırdıq və mən bu prosesə Estoniya parlamentində başlayacağam”, - Tsahkna qeyd edib.

Azərbaycan və Estoniya arasında əlaqələrin yüksək səviyyədə olması müxtəlif sahələrdə, həmçinin təhsil, elektron idarəetmə və digər istiqamətlərdə müvəffəqiyyətli layihələrin həyata keçirildiyinə zəmin yaradıb. Hər iki ölkə qarşılıqlı münasibətlərin inkişafında maraqlıdır. Bu istiqamətdə qanunverici orqanların da rolu danılmazdır və yüksək

dostluq münasibətlərinin daha da möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Lakin bu qədər əlaqələrin mövcudluğuna baxmayaraq Baltikyanı ölkələr, o cümlədən Estoniya Bakı ilə münasibətlərdə yenə erməni tərəfini daha çox tutur. Bunun səbəbi nədir? Bizim Rusiya ilə münasibətimiz onları narazı salır?

Politoloq Yusif Bağırzadə

manı Baltikyanı ölkələrdən olan siyasətçilər, politoloqlar və jurnalistlərin Azərbaycanı Qarabağı qaytarmaq üçün hərbi yol seçdiyinə görə tənqid etməsi hər kəsin xatirindədir.

Ümumiyyətlə, tarixə nəzər salsaq görürük ki, Litva, Latviya və Estoniya torpaqlarımız işğal altında olduğu vaxtlarda belə heç vaxt Ermənistanı günahlandırmaq bəyanatları çıxış etməyib və bununla bağlı fikir səsləndirməyiblər.

Rəsmi olaraq bu ölkələrdən hər biri Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşsalar da, amma pərdəarxasındakı fəaliyyətləri bunun tam əksi olub.

Azərbaycana düşmənçilik ona baha başa gəldi

Ünal Çeviköz CHP

rəhbərliyindən uzaqlaşdırıldı

Ötən ay Türkiyənin ana müxalifətdə təmsil olunan Cümhuriyyət Xalq Partiyasında (CHP) ciddi dəyişikliklər olub. Belə ki, 13 ildir partiya sədrlik edən Kamal Kılıçdaroğlu sədr postunu tərk etdi və onun yerinə partiyanın parlamentdəki fraksiyasının rəhbəri Özgür Özel seçildi.

Sədr dəyişikliyinə sonra partiyanın rəhbər strukturlarında “zəlzələ” baş verdi, Kamal Kılıçdaroğlunun təyin etdiyi bir çox şəxs də vəzifəsini itirdi. Yeni komandada təmsil olunmayan siyasətçilərdən biri də Azərbaycana qarşı düşmən mövqeyi ilə seçilən Ünal Çeviközdür.

Kılıçdaroğlunun sədrliyi dövründə partiya sədrinin müşaviri olan Çeviközün bu vəzifəyə təyinatı da mübahisəli idi. Belə ki, sabiq diplomat 2018-2020-ci illərdə partiya sədrinin xarici məsələlər üzrə müavini olub. Partiya sədrinin müavini təyin edilmək üçün şəxs təşkilatın məclisində təmsil olunmalıdır. Ancaq 2020-ci ildə keçirilən qurultay zamanı Ünal Çeviköz məclisə daxil ola bilməyib, buna baxmayaraq, Kılıçdaroğlu ondan imtina etməyib. Partiya sədri xarici məsələlər üzrə müavin postunu boş qoyaraq Çeviközü xarici məsələlər üzrə müşavir təyin edib.

Çeviközün Azərbaycana qarşı düşmən mövqeyi partiya daxilində də narazılıqlara səbəb olub və bu səbəbdən partiya rəhbərliyində dəyişiklik olan kimi o, vəzifəsini itirib. Partiya daxilində Kılıçdaroğlunun yaxın adamlarından hesab edilən Çeviköz hazırda CHP-də heç bir vəzifə tutmur və sırası üzvdür.

Şübhəsiz ki, Ünal Çeviközün partiya rəhbərliyində heç bir vəzifə tutumasının səbəbi onun Azərbaycana qarşı düşmən mövqeyi olub. Belə ki, partiyanın yeni sədri keçmiş rəhbərliyin Azərbaycanla bağlı siyasətini sərt tənqid edib və Azərbaycanla münasibətləri bərpa edəcəyinə söz verib. O, Azərbaycanın “könlünü alacağını” bildirib. Özgür Özel hazırda Bakıya gəlmək üçün danışıqlar aparır.

Modern.az-ın CHP mənbələrindən əldə etdiyi məlumata görə, Çeviközün partiya rəhbərliyində təmsil olunmaması onun narazılığına səbəb olub. Həmçinin sabiq diplomata partiya daxilində Azərbaycanla bağlı açıqlamalarına görə açıq formada təzyiqlər edilir. O, Türkiyənin ən böyük müxalifət partiyasının və Atatürkün qurduğu təşkilatın xarici əlaqələrini yanlış qurmaqda ittiham edilir.

Sabiq diplomat artıq partiya rəhbərliyində təmsil olunmadığı və partiya daxilində sıxışdırıldığı üçün CHP-ni tərk etmək istəyir. Çeviköz partiyanın heç bir iclasında və tədbirində iştirak etmir. Hətta Çeviköz iştirak etdiyi digər tədbirlərdə adının CHP ilə əlaqələndirilməməsinə xahiş edir.

Beləliklə, Çeviköz Azərbaycana qarşı düşmən mövqeyinə görə partiya rəhbərliyindən uzaqlaşdırıldığı üçün 2015-ci ildən üzvü olduğu CHP-ni tərk etmək məcburiyyətində qalıb. Tezliklə onun partiya üzvlüyündən istefa verəcəyi barədə rəsmi müraciət edəcəyi gözlənilir.

Baltikyanı ölkələrin Azərbaycanla “buz kimi siyasəti”

Ekspert: “Litva, Latviya və Estoniya torpaqlarımız işğal altında olduğu vaxtlarda belə heç vaxt Ermənistan əleyhinə bəyanat verməyib”

Baltikyanı ölkələrə qədər uzanan Şimal-Cənub və Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizləri Azərbaycandan keçir. Azərbaycan nəqliyyat infrastrukturuna böyük maliyyə resursları ayırır. Əslində Baltikyanı ölkələrlə əməkdaşlığın gücləndirilməsi həm siyasi, həm iqtisadi baxımdan Azərbaycanın maraqlarına uyğundur.

Amma Baltikyanı ölkələrin Azərbaycana münasibətində həmişə bir ayrıcalıq da hiss olunub. Məsələn, son vaxtlara qədər Baltikyanı ölkələr, xüsusilə də Litva Azərbaycan-Ermənistan qarşdurmasında ermənilərə rəğbəti ilə seçilirdi. Bu, erməni lobbisinin təbliğatı və daha çox isə məlumsızlıqla bağlı idi. Azərbaycan diplomatiyası və oradakı diaspor təşkilatlarımızın fəaliyyəti nəticəsində vəziyyət qismən dəyişdi.

Azərbaycan və Estoniya arasında müxtəlif sahələrdə, həmçinin təhsil, elektron idarəetmə və digər istiqamətlərdə müvəffəqiyyətli layihələr həyata keçirilir. Estoniya Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə dəstək verir və regionda sülhün, təhlükəsizliyin davamlı olmasında maraqlıdır. Prezident İlham Əliyevin Estoniyaya, Estoniyanın dövlət başçısının Azərbaycana səfərləri zamanı prezidentlər tərəfindən imzalanmış birgə bəyannamələr ölkələr arasında gələcək ikitərəfli münasibətlərin geniş inkişafına möhkəm əsaslar yaradıb.

Dövlətlərimiz arasında bir sıra sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq əlaqələri qurulub. Bu da ölkələrin inkişafı üçün əlavə potensial deməkdir. Estoniya Respublikasının Prezidenti Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə olan münasibətlərini dəstəkləyir və bunu uğurlu addım hesab edir.

qiymətləndirilir.

Hazırda hər iki dövlət nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq üçün geniş imkanları işə salmaqdadır. Estoniyada yaşayan azərbaycanlıların dövlətlərimiz arasında əlaqələrin genişlənməsinə fəal şəkildə qoşulması ikitərəfli əlaqələrin inkişaf etməsinə öz töhfəsini verir. Azərbaycan da reallaşdırılan layihələrdə, eyni zamanda işğaldan azad edilən ərazilərin yenidən qurulmasında Estoniya şirkətləri də iştirak etməkdə maraqlıdır.

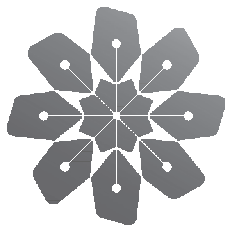
Estoniya və Azərbaycan arasında ikitərəfli, o cümlədən çoxtərəfli münasibətlərin genişlənməsinə təsir edən amillərdən biri də ölkə parlamentləri arasında uğurlu əməkdaşlığın mövcud olmasıdır. Bu isə ölkələrimiz və xalqlarımız arasında

“Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Estoniya xarici işlər nazirinin erməni maraqlarından çıxış etməsi yeni bir şey deyil. Hələ keçən ilin dekabrında Estoniya Xarici İşlər Nazirliyinin Qarabağ ermənilərinin blokadası adı altında başlayan anti-Azərbaycan kampaniyasında iştirakı, öz bəyanatlarında Qarabağ ərazilərini köhnəmiş sovet adları ilə adlandırması Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin haqlı narazılığı ilə qarşılanmış və bununla bağlı Estoniyaya etiraz bildirilmişdi: “Və bu təkcə Estoniya ilə də bağlı deyil. Eyni şəkildə digər Baltikyanı ölkələr də Azərbaycana qarşı sistemli, ardıcıl xarakter almış qərəzli mövqe sərgiləməklə məşğuldurlar. Litva və Estoniyanın ekoloqların keçirdiyi dinc aksiyaları ermənilərə “humanitar böhran” yaratmaq kimi təqdim etməsi və ya 44 günlük Vətən savaşına

Səbəblər isə müxtəlifdir. Ən vacib səbəblərdən biri Baltikyanı ölkələrdə erməni lobbisinin təsir imkanları ilə bağlıdır. Açıq etiraf etmək lazımdır ki, Azərbaycanla müqayisədə Baltikyanı ölkələrdə erməni lobbisi kifayət qədər üstün mövqeyə malikdir. Digər vacib səbəb isə adicəkilən ölkələrdə dini millətçiliyin üstünlük təşkil etməsi ilə bağlıdır. Başqa sözlə desək, bu ölkələrin erməni sevgisinin arxasında həm də xristian təəs-sübkeşliyi dayanır. Bu səbəbdəndir ki, həmin dövlətlərdə Azərbaycana qarşı milli və dini ayrı-seçkilik özünü qabarıq şəkildə büruzə verir”.

Politoloq Qabil Hüseynli isə bildirdi ki, Estoniya və ümumiyyətlə, Baltikyanı ölkələr Avropa İttifaqının üzvü olaraq Rusiya ilə soyuq münasibətdədir: “Onların Rusiya ilə ikitərəfli münasibətləri də zaman-zaman gərginliklərlə müşahidə olunur. Xüsusilə də Ukrayna müharibəsi başlayan bəri Rusiya ilə münasibətlər kəskinləşib. Onlar Rusiyaya qarşı qəbul edilən bir çox sanksiyalara qoşulublar. Rusiya ilə münasibətləri istəyən Azərbaycan kimi dövlətlərə münasibətlərinə də bu faktorlar təsir göstərir. Ermənistanı bir çox məsələlərdə bizdən üstün tutmaları isə son illərdə Ermənistan hakimiyyətinin Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşmaq xətti götürməsi, Rusiya ilə münasibətlərini xeyli soyuqlaşdırması ilə əlaqədirdir. Baltikyanı ölkələrin Türkiyə ilə də münasibətlərində soyuqluq onların Ermənistanın “başını sığallamasında”, “erməni soyqırımını” məsələsini gündəmə gətirmək istəklərində öz təsirini göstərir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

Azərbaycanla Ermənistan arasında davamlı sülhün bərqərar olması üçün fürsət yaranıb. “Ermənistan Azərbaycanla danışıqlar prosesində müəyyən ardıcılığı təmin etməyə çalışır və Qərb platformalarında əldə edilmiş əvvəlki prosesləri nəzərə alaraq, danışıqların bu formatlar çərçivəsində davam etdirilməsinin təmin edilməsinə üstünlük verir”.

Erməni mediası xəbər verir ki, bu barədə Ermənistanın hakim partiyasının deputatı, parlamentin xarici əlaqələr üzrə daimi komissiyasının rəhbəri Sarkis Xandanyan danışıb. Onun sözlərinə görə, əvvəllər xarici işlər nazirləri səviyyəsində bir neçə görüş keçirilib, iki ölkə liderləri də Brüsseldə bir neçə dəfə görüşüblər və orada fundamental məsələlər razılaşdırılıb. “Sülh müqaviləsi layihəsinin, eləcə də fundamental məsələlərin müzakirəsi əvvəlki dövrdə aparılıb. Ona görə də Ermənistan burada səmərəliliyin olduğunu düşünür. Danışıqları davam etdirmək və sıfır nöqtəsinə qayıtmamaq çox vacibdir”, - deyərək Xandanyan bildirib.

Dekabrın 13-də isə Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin Qazax rayonundan keçən hissəsində hərbi qulluqçuların qarşılıqlı şəkildə təhvil verilməsi həyata keçirilib. 7 dekabr 2023-cü il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası və Ermənistan Baş nazirinin Aparatı arasında Rusiyanın Qafqazda möh-

aparılmış danışıqların nəticəsində humanizm prinsipləri rəhbər tutularaq və qarşılıqlı etimad tədbiri kimi Azərbaycan tərəfindən 32 erməni hərbcinin, Ermənistan tərəfindən 2 azərbaycanlı hərbcinin azad edilməsi barədə razılıq əldə olunub. Əsir hərbcilərimiz artıq vətəndədir.

Siyasi şərhçi, AG Partiya başqanının ideoloji məsələlər üzrə müşaviri Azər Hüseynov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, heç bir xalq arasında müharibələr və münasibətlər əbədi olmur: “Sadəcə, ara-sıra tarixin arxivindən geri dönlər. Bunun da daxili və xarici səbəbləri olur. Bu zaman tarixi yaddaşı və ideoloji hazırlıqları olan xalqlar qəfil ovlanmırlar. Bizimlə ermənilərin arasında münasibətlərin tarixi Qafqaza Rusiya tərəfindən erməni əhalisinin köçürülməsi ilə başlayır. Erməniləri Rusiya Qafqaza gətirdi ki, burada Osmanlı və Qacar dövləti ilə Qafqazın türk-müsəlman arası arasında bufer rolunu oynasınlar. Eyni zamanda Rusiyanın Qafqazda möh-

Din və tolerantlıq

YENİ ÜSAVAT
N 226 (8362) 15 dekabr 2023

Xalqlar arasında əbədi müharibə və münaqişə olmur

Ermənilərlə birgə yaşayış reallaşmağa doğru gedərkən diqqət edilməli vacib məqamlar

Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyev keçid dövrünü bitirdi. Azərbaycan regional, regionlararası və global proseslərin əsas oyunçusu oldu. Məhz 2014-cü ildən Ermənistan və separat qüruh Azərbaycanın gücünü hiss elədi. 2014-cü il avqust döyüşlərində Azərbaycan Ordusu 47 işğalçını məhv elədi. 2016-cı ilin aprel döyüşləri də Azərbaycan Ordusunun növbəti uğuru idi. Artıq Ermənistanın hakimiyyət mətbəxində bildirdilər ki, məğlubiyyət yaxındır. Azərbaycanla Türkiyənin, Rəcəb Tayyib Ərdoğanla İlham Əliyevin qaradışlıq münasibətləri neoimperializmə qarşı yeni bir cəbhənin yaranmasına səbəb oldu. Bu cəbhə məlum regional və global oyunçuların mənfi müdaxilələrini önlədi. Və Azərbaycan 44 günlük bir igidlik dastanı və 2023-cü il anti-terror əməliyyatına imza atdı. Dünyada antiterror əməliyyatı iddiasında olan çox dövlət var. Ancaq onların etdiklərinin nəticəsində minlərlə dinc insan dünyasını dəyişir. Azərbaycan Ordusu dinc sakinlərin burnunu qanatmadan ərazi bütövlüyünü bərpa etdi və dünyaya göstərdi ki, maksimal olaraq necə ehtiyatlı davranmaq olar”.

kəmlənməsi üçün köməkçi olsunlar. Ermənilər bunu da elədi, amma həm də arada hamiləri olan Rusiya İmperiyası onların xətrinə dəyəndə üsyan və iğtişah da elədilər. 1904-1905-ci illərdə ermənilər Rusiya administrasiyasının xeyli məmurlarını qətlə yetirdilər. Maraqlısı odur ki, Rusiya bunları bağışladı. Çünki ermənilər xristian idi. Həm də Peterburq, sonra isə Moskva onları hələ istifadə edəcəkdi. Ortada bir sovet dövrü oldu. Ermənilər bizə qarşı nifrətlərini diri tutdular. Biz isə onların bizə etdiklərini, 1905-1906-cı illər, 1918-20-ci illər, 1948-53-cü illər soyqırımı və deportasiyalarını demək olar ki, unutduq. Ayrı-ayrı dissidentlər xaric. 1991-ci ildə Ermənistan bizim torpaqlarımızın işğalına başladı. Müəyyən xarici və daxili səbəblərdən 1991-1993-cü illər ərzində Ermənistan bizim torpaqlarımızı işğal edə bildi. Bu, qəhrəman Azərbaycan əsgər və zabitlərinin məğlubiyyəti deyildi. Bu, zamanın siyasi problemlərinin təzahürü idi. 1993-cü ildə təcrübəli dövlət xadimi mərhum Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ilə planlı və emosional yalardan uzaq bir dövlət quruculuğu başladı. Ölkədə siyasi sabitlik təmin edildi. İqtisadi siyasətin təməlləri qoyuldu. Neft ixracı başladı və dövlətimizin resursları artmağa başladı. Heydər Əliyev rəhbərlik etdiyi siyasi yürütməklə xarici təhlükələri açıq aqressiv format-

dan çıxartdı. Bəzi düşmənlərimiz dostumuza çevrildi və ya ən azından dost kimi görünməyə məcbur oldular. Dövlət və hərbi quruculuq gücləndi. Ən önəmli məsələ odur ki, Azərbaycan diplomatiyası Ermənistanı həmişə danışıqlar müstəvisində məğlub elədi”.

Siyasi şərhçi əlavə edib ki, ermənilər dünyada dəstəklərinə baxmayaraq (dünyada global lobbı dəstəyi olan çox az sayda millətlərdəndirlər) işğalı hüquqlaşdırma bil-mədilər: “Hətta Ermənistan belə separat xuntanı tanıya bilmədi. Daha sonra 2003-cü ildən Azərbaycan inkişafının yeni mərhələsinə daxil oldu. 2013-cü ildə ilk on hakimiyyət ilində

“Bu, etimad quruculuğu prosesində mühüm addımdır”

Deputat: “7 dekabr birgə bəyanatının ardınca...”

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası və Ermənistan Respublikası Baş nazirinin Aparatının dekabrın 7-də birgə açıqlamasında da ifadə olunduğu kimi, artıq hər iki ölkə regionda çoxdan gözlənilən sülhün əldə olunması üçün tarixi fürsətin yarandığı fikrini bölüşərək münasibətləri normalaşdırmaq, suverenlik və ərazi bütövlüyü prinsiplərinə hörmət əsasında sülh sazişinə nail olmaq niyyətini bir daha təsdiq edir.

Bu barədə Moderator.az-a danışan millət vəkili Bəhruz Məhərrəmov bildirib ki, iki ölkə

Bəhruz Məhərrəmov

arasında etimad quruculuğu istiqamətində ciddi

addımların atılmasına da-
ir razılığa əsasən, huma-

nizm dəyərlərini rəhbər tutaraq və xoşməramlı

addım olaraq, Azərbaycan 32 erməni hərbcini, Ermənistan isə 2 azərbaycanlı hərbcini azad etməyi öhdəsinə götürmüşdü. “Həmin əsirlərin mübadiləsi etimad quruculuğu prosesində mühüm addım hesab edilərək bizi yekun sülhə yaxınlaşdıran ciddi amil kimi dəyərləndirilə bilər. Yeni əsirlərin mübadiləsi 7 dekabr birgə bəyanatının ardınca Qafqazda sülhə doğru aparan ikinci addımdır. Bildiyiniz kimi, razılığa müvafiq olaraq, bundan öncə Ermənistan COP29-a ev sahibliyinə öz namizədliyini geri götürərək Azərbaycanın namizədliyini dəstəkləmişdi. Azərbaycan isə xoş niyyətin təzahürü olaraq Ermənistanın Şərqi Avropa Qrupundan COP-un Büro üzvlüyünə namizəd-

liyinə dəstək vermişdi. Əlbəttə, bu kimi nəticələr iki ölkə arasında qarşılıqlı etimadın yaradılmasına töhfə verəcək gedişlərdir və beynəlxalq ictimaiyyət də bu səyləri dəstəkləməlidir. Lakin unutmamalıyıq ki, mövcud situasiya proseslərin təbii axarının nəticəsi deyil, bu realığa cənab İlham Əliyev hərbi-siyasi yolla nail olub. Əgər Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki qələbəsi, cənab İlham Əliyevin qətiyyəti ilə aprel ayında Laçın sərhəd-buxarılıx məntəqəsinin təsis edilməsi, habelə antiterror tədbirləri ilə cəmi 23 saata separatizmə öldürücü zərbə vurulmasaydı, bu gün etimad quruculuğu prosesi və yekun sülhə doğru real addımlardan danışa bilməzdik”, - o vurğulayıb.

Dekabrın 21-də Bakıda böyük Azərbaycan-Türkiyə İnvestisiya Forumu keçiriləcək. Tədbirdə hər iki ölkədən dövlət qurumları, universitetlər və şirkətlərin 400-ə yaxın nümayəndəsinin iştirakı nəzərdə tutulub. Forum ticarət, nəqliyyat-logistika, kənd təsərrüfatı, müdafiə sənayesi, enerji və inşaat, o cümlədən səhiyyə və turizm sektorlarını əhatə edən 6 panel sessiyasından ibarət olacaq. Bununla yanaşı, forum çərçivəsində sahibkarlar arasında B2B görüşlər təşkil olunacaq.

Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov, Türkiyənin ticarət naziri Ömər Bolat və Türkiyə Prezidenti Administrasiyasının maliyyə idarəsinin rəhbəri Heksel Aşan da daxil olmaqla, əsas yüksək vəzifəli şəxslərin iştirak edəcəyi tədbir iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi üzrə strateji təşəbbüslərin müzakirə mərkəzinə çevrilmək məqsədi daşıyır.

İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi (AZPROMO) və Türk İxracatçılar Assambleyasının (TÜİB) birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən forum biznes liderləri, investorlar və biznesmenlər arasında müzakirələr üçün platforma təmin etmək məqsədi daşıyır.

Forum mərhum prezident Heydər Əliyevin 100 illiyi və Türkiyə Cümhuriyyətinin qurulmasının 100 illiyi münasibətilə təşkil olunur. Müzakirə üçün nəzərdə tutulan mövzular iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı strateji məsələlərin spektrini əhatə edir və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlığın möhkəmləndirilməsinə kompleks yanaşmanı əks etdirir.

Qeyd edək ki, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında strateji əməkdaşlıq əlaqələri iqtisadi münasibətlərin sürətli inkişafına təkan verib. Azərbaycan müstəqillik əldə etdiyi ilk illərdən Türkiyə iş və biznes çevrəsi ölkəmizə böyük maraq nümayiş etdirib. Türkiyə biznesinin Azərbaycan iqtisadiyyatına ilk yatırımları müstəqilliyin ilk illərindən başlayıb. Bir çox digər xarici investorlardan fərqli olaraq Türkiyə biznesi yalnız Azərbaycanın neft-qaz sektoruna deyil, tikinti, ictimai-iaşə, xidmət, rabitə, nəqliyyat və digər sahələrinə də yüksək maraq göstərirlər. Açıqlanan məlumatlardan aydın

İki qardaş ölkənin iş adamları qazanclarını Bakıda "sayacaq"

İnvestisiya Forumunda kimlər bir araya gələcək?

olur ki, hazırda Azərbaycanda 4500-dək Türkiyə investisiyalı şirkət fəaliyyət göstərir. Qardaş ölkənin Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırımları 12 milyard dollardan yuxarıdır.

Azərbaycan isə Türkiyə iqtisadiyyatına ən çox yatırım edən ölkələrdən biridir. Əsasən enerji layihələrinə olmaqla, Azərbaycanın qardaş ölkəyə yatırımları 20 milyard dollara yaxınlaşır. Hazırda Türkiyədə 2000-ə yaxın Azərbaycan əsilli şirkət fəaliyyət göstərir.

Mərkəzi Bankın məlumatına görə, 2022-ci ildə qardaş ölkədən Azərbaycan iqtisadiyyatına 1 milyard 187 milyon dollar dəyərində birbaşa investisiya cəlb edilib. Bu göstərici ilə Türkiyə Böyük Britaniyadan sonra Azərbaycana ən çox yatırım edən ölkə adını qazanıb.

Azərbaycanın xarici ölkələrə yatırdığı investisiyalara görə Türkiyə birinci yeri tutur. Ötən il Azərbaycandan Türkiyə iqtisadiyyatına 247 milyon dollar sərmayə qoyulub. Türkiyənin ən böyük xarici yatırımçısı Azərbaycandır. Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) indiyədək Türkiyənin neft-kimya sənayesinə 18 milyard dollar yatırılıb. Təkcə ötən il Türkiyədə Azərbaycan sərma-

yəli 56 şirkət qurulub.

Azərbaycanla Türkiyə arasında bütün sahələrdə olduğu kimi, ticarət-iqtisadi əlaqələrdə də dinamik inkişaf müşahidə olunur. İki ölkənin ticarət dövriyyəsinin illik həcmi 2016-cı ildə 2,3 milyard ABŞ dolları olduğu halda, 2021-ci ildə iki dəfə çox - təqribən 5 milyard ABŞ dolları olub.

2020-ci ilin fevralında iki ölkə arasında güzəştli ticarətin təşviqi məqsədilə "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında Preferensial Ticarət Sazişi (PTS) imzalanıb. Bu sənədin imzalanması qarşılıqlı ticarət əlaqələrinin daha da genişlənməsi prosesinə təkan verib. Belə ki, 2019-cu ildə ölkələr arasında qarşılıqlı ticarətin həcmi 4 milyard 509 milyon 496.04 min dollar, 2020-ci ildə 4 milyard 160 milyon 824.69 min dollar, 2021-ci ildə 4 milyard 661 milyon 845.29 min dollar, 2022-ci ildə isə 5 milyard 842 milyon 177.83 min dollara yüksəlib.

Türkiyə Azərbaycanın qeyri-neft məhsulları ixracında Rusiyadan sonra ikinci yerdə gəlir. 2021-ci ildə qardaş ölkəyə 675 milyon 854.01 min dollarlıq, 2022-ci ildə isə 713 milyon

104.32 min dollarlıq qeyri-neft məhsulu ixrac olunub.

Türkiyə çox az sayda ölkələrdəndir ki, Azərbaycanın onunla ticarətində müsbət saldo qeydə alınır. Rəsmi statistikaya əsasən 2023-cü ilin yanvar-oktyabrında Türkiyə ilə qarşılıqlı ticarət dövriyyəmizin həcmi 6 milyard 747 milyon 82.67 min dollar təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, qardaş ölkə İtaliyadan sonra ikinci böyük ticarət tərəfdaşımızdır. Qarşılıqlı alış-verişin 4 milyard 838 milyon 893.74 min dolları Azərbaycanın Türkiyəyə ixracı, 1 milyard 908 milyon 188.93 min dolları oradan idxalıdır. Beləliklə, Türkiyə Azərbaycanın ixracında 2-ci, idxalında isə 3-cü yerdədir.

Keçən ilin eyni dövründə qarşılıqlı ticarətin həcmi 5 milyard 57 milyon 994.81 min dollar olub ki, bunun da 3 milyard 224 milyon 50.32 min dolları ixracımızın, 1 milyard 833 milyon 944.49 min dolları idxalımızın payıdır. Beləliklə, ötən ilin 10 ayı ilə müqayisədə Türkiyə ilə ticarətimizin həcmi 1 milyard 690 milyon dollar, və ya 33,4 faiz, qardaş ölkəyə ixracımız 50 faizdən çox, idxalımız isə 4 faizdən çox artıb.

İqtisadçı-alim, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vüqar Bayramovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Türkiyə investorları Azərbaycanda aktiv sərmayə qoyuluşları həyata keçirirlər:

"Təbii ki, bu qoyuluşların daha da sürətlənməsi və əhatəsinin genişlənməsi çox vacibdir. Bildiyimiz kimi, Türkiyənin iş adamları işğaldan azad olunan ərazilərimizdə - Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda investisiya layihələri icra etməkdə çox maraqlıdırlar, bu istiqamətdə çoxsaylı təkliflər var. Bu təkliflər yalnız nəqliyyat və tikinti sektorları ilə bağlı deyil, kənd təsərrüfatı, turizm, aqrar xidmətlər və sair sahələri əhatə edən təkliflər də çoxdur".

Millət vəkiliyə görə, Türkiyə iş adamları üçün Azərbaycanda aqrar sektor, emal sənayesi, turizm sahələri çox cəlbəedici:

"Bu istiqamətlərdə Türkiyədəki biznes ənənəsinin Azərbaycana gətirilməsinə böyük ehtiyac var. Söhbət ilk növbədə yüngül sənaye - tekstil sənayesindən, turizm sektorundan gedir. Hər iki sektorda Türkiyə çox böyük uğurlar əldə edib. Bu sektorlardakı texnologiyaların Azərbaycanda tətbiq ölkəmiz üçün çox böyük faydalar verə bilər. Buna görə də keçiriləcək forumdan maksimum bəhrələnməyin zəruri olduğu qənaətinə gəlməyə".

Qeyd edək ki, Azərbaycan işğaldan azad olunmuş ərazilərimizi yaşıl enerji və turizm bölgəsi kimi inkişaf etdirməyi hədəfləyir. Hər iki sahədə Türkiyə şirkətlərinin böyük və uğurlu təcrübəsi var. Turizmdə qardaş ölkənin əldə etdiyi nailiyyətləri xüsusi qeyd etməyə ehtiyac yoxdur. Azad olunmuş ərazilərimizdə yalnız yük-

sək qiymətlərə əsaslanan turizmin inkişafı ilə qarşıya qoyulan hədəfə nail olunması qeyri-mümkündür. Buna görə də qardaş ölkənin aşağı və orta büdcəli turizm xidmətləri müəssisələrinin yalnız Azərbaycanın azad olunan ərazilərinə deyil, bütün ölkə boyu turistik bölgələrə cəlb olunması, onlara stimullaşdırıcı güzəştlərin tətbiq edilməsi çox vacibdir.

Son illərdə Türkiyə şirkətləri yalnız ölkə daxilində deyil, xaricdə də alternativ enerji istehsalı müəssisələri yaratmaq sahəsində böyük irəliləyişlərə nail olublar. Qardaş ölkə şirkətləri Özbəkistanda, Gürcüstanda külək, günəş və su elektrik stansiyalarının qurulması, istismarı və idarəçiliyi üzrə ondan yuxarı böyük investisiya tutumlu layihələr icra edirlər. Bu təcrübəni nəzərə alaraq, onların azad olunan ərazilərdə analoji stansiyaları yaratmaları üçün addımlar atılmalıdır. Hələlik Azərbaycan azad olunan ərazilərdə xüsusilə su elektrik stansiyalarını bilavasitə dövlət büdcəsi hesabına bərpa edir, yaxud sıfırdan qurur. Həlbuki Türkiyə biznesini bu sahəyə cəlb etməklə dövlət yüklü bir xərcdən qurtular.

Azərbaycan iş adamlarının Türkiyəyə investisiya yatırmaq imkanları da kifayət qədər yüksəkdir. İndiyədək azərbaycanlı investorlar qardaş ölkədə hotelçilik, daşınmaz əmlak, tikinti, bank sektoru, nəqliyyat və daşımaçılıq sahələrinə çoxsaylı sərmayə qoyuluşları həyata keçiriblər. Türkiyədə formalaşdırılan yeni hökumət kabineti xarici sərmayədarlar üçün daha əlverişli şərtlər formalaşdırmaqdadır. Azərbaycanlı iş adamlarının bu şərtlərdən bəhrələnməyə çalışacağıları şübhə doğurmur.

Türkiyə yalnız 44 günlük Vətən müharibəsi və ondan sonra Azərbaycanın haqq işində ona siyasi, hərbi dəstəyinə görə deyil, həm də azad biznes mühiti, əlverişli investisiya şərtləri yaratmaq sahəsindəki təcrübəsinə görə əlaqələrin dərinləşdirilməsi vacib olan ölkədir. Azərbaycanın bu istiqamətlərdə qardaş ölkənin zəngin təcrübəsindən yararlanmasında fayda var...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 226 (8362) 15 dekabr 2023

Asqırmağını saxlamaq istədi, nəfəs borusu partladı: tarixdə bir ilk

Asqırmasını tutmağa çalışan kişinin nəfəs borusu partlayıb və traxeyasında dəlik yaranıb. Belə hal tarixdə ilk dəfədir qeydə alınır. Bu barədə "BMJ Case Reports" jurnalında bildirilib. Məlumatlara görə, kişi avtomobil idarə edərkən asqırmaq istəyib. Amma o, buna imkan vermək əvəzinə, burnunu sıxıb, eyni zamanda ağzını bağlayıb.

Həkimlərin sözlərinə görə, ağız və burun bağlı olarsa, yuxarı tənəffüs yollarında yaranan təzyiq asqırma zamanı yığılan təzyiqdən 20 dəfə çox ola bilər. Kişinin vəziyyətində təzyiq o qədər böyük olub ki, onun nəfəs borusu partlayıb və 2x2 mm ölçülü bir dəlik meydana gəlib.

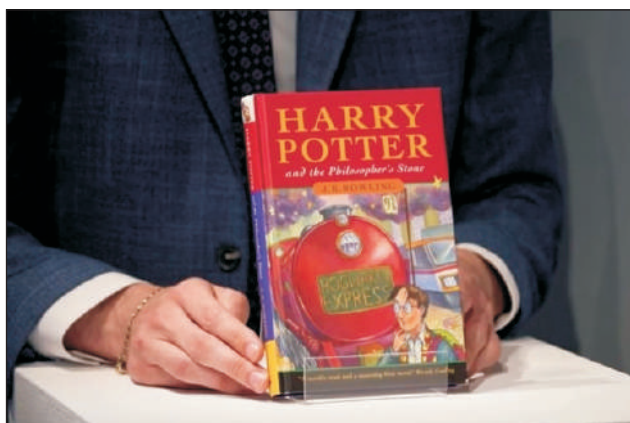

Almaniyada marixuana çəkməyə icazə veriləcək?

Almaniyada narkotiklərlə mübarizə üzrə komissar marixuana çəkməyə icazə vermək istəyir. Bildirilir ki, müəssisələrin ondan istifadənin təhlükələri ilə bağlı xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, federal hökumətin narkotik komissarı Burkhard Blinert səhiyyə nazirinin marixuananı leqallaşdırmaq planlarını dəstəkləyib. Onun fikrincə, bu, çox praktik şəkildə sağlamlığın daha çox qorunmasını təmin edəcək.

Bu arada, Polis Həmkarlar İttifaqı, Pediatri Assosiasiyası və Alman Tibb Assosiasiyası bu planlara qəti şəkildə qarşı çıxıb. Amma belə görünür ki, onları nəzərə almayacaqlar. Bundəstəq yeni ildə leqallaşdırma ilə bağlı qərar qəbul etməyi planlaşdırır.

Harri Potter haqqında nadir kitab 6,2 milyona satılıb

Harri Potter haqqında 26 il rəfdə yatan nadir kitab hərracda 6,2 milyon rubla (117 000 manat) satılıb. Məlumatlara görə, gənc sehirbaz haqqında kitabın ilk nəşrini uzun illər 58 yaşlı britaniyalı qadın saxlayıb. O, kitabı 1997-ci ildə alıb. Həmin vaxtlarda heç kim nə Potteri, nə də Roulinqi tanıyırdı.

Mask yeni robotunun yumurta ilə mükəmməl davranışını nümayiş etdirdi

Amerikalı milyarder İlon Mask insanlara kömək etmək üçün müxtəlif tapşırıqları yerinə yetirə biləcək humanoid (insanabənzər) robotunun növbəti nəslini - "Optimus Gen 2"-ni təqdim edib. Robotun yeni versiyası "Tesla" tərəfindən hazırlanmış sensorlarla təchiz edilib. O, əvvəlki versiyasından daha sürətli yeriyə bilir, həmçinin çəkisi 10 kq-a yaxın azalıb.

İnsanabənzər robotun malıdırlar. "Optimus Gen 2"-nin də bütün barmaqları da qollarıdır. Onlar ağır yükləri daşımaq üçün kifayət qədər güclü, eyni zamanda kövrək obyektləri idarə etmək üçün dəqiq ol-

Mağazalarda satışa bu nəşrdən cəmi 200 kitab verilib. Qeyd edək ki, britaniyalı qadın kitabı aldığı gündən hər axşam uşaqlarına hekayə oxuyub, daha sonra isə bütün bu müddət ərzində saxladığı rəfə qoyub. Kitab indiə qədər əla vəziyyətdə qalıb.

Rusiyada qadın ofisdən 24 milyonluq kağız oğurlayaraq mənzil alıb

Rusiyanın Samara şəhərində prokurorluq ofisindən 24 milyon rubl (452 979 manat) dəyərində kağız oğurlayan 30 yaşlı yerli sakinə qarşı cinayət işi üzrə ittiham aktını təsdiqləyib. Qadın Rusiya Federasiyası Cinayət Məcəlləsinin 159-cu (dələduzluq) və 174.1-ci (çirkli pulların yuyulması) maddələri ilə ittiham olunur. İş aidiyyəti üzrə baxılması üçün şəhərin Kuybişev Rayon Məhkəməsinə göndərilib.

Müstəntiqlərin fikrincə, 2020-ci ilin mayından 2021-ci ilin oktyabrına qədər təşkilatın iqtisadi dəstək şöbəsinin baş müəssisi şirkətdən ümumi dəyəri 24 milyon rubldan çox olan 112 min qutu ofis kağızı oğurlayıb. Bu pulla o, özünə mənzil və "Mercedes-Benz GLC 200 4MATIC" markalı avtomobil alıb. Qeyd edək ki, cinayət təqibindən xəbərtutan qadın əmlakını ucuz qiymətə satıb və yoxa çıxıb. İndi qadın beynəlxalq axtarışa verilib, barəsində qiya-bi həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Ay işığının bizə çatması 1,3 saniyə çəkir.
- * Buqələmunların dili bədənlərindən iki qat uzundur.
- * Liftdə ayna qoyulmasının əsas səbəbi qapılar açılarkən kabinənin yerində olduğunu görməkdir.
- * Fillərin rəngi əslində boz deyil qızıltorpaq rəngidir. Boz görünmələrinin səbəbi palçıqlı suların üzərilərində qurmasıdır.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementin birləşməsindən meydana gəlir, yalnız brilyant tamamilə karbonndan əmələ gəlir.
- * Albert Eynşteyn 9 yaşından sonra tam danışmağa başlayıb. Buna görə də ailəsi onun əqli cəhətdən qüsurlu olduğunu düşünüb.
- * "Santa Klaus"un paltarı əslində yaşıl rəngdədir. Ancaq bir kola markası onu qırmızı-ağ olaraq dünyaya tanıdıb.
- * Qütb ayları isti və nəmli mühitdə qaldıqları zaman kürklərinin rəngi yaşıl rəngə çevrilir.
- * Alma, soğan və kartofun dadı eynidir. Yalnızca qoxuları fərqlidir. Əslində hamısı şirindir.
- * Göytürklər turşuyan qatığın turşuluğunu azaltmaq üçün üzərinə su töküblər. Beləliklə özləri də bilmədən ayrıntı kəşf ediblər.
- * Dünyanın ən sürətli böyüyən bitkisi bambuk ağacıdır. Ağac gündə 90 santimetr uzanır.
- * Dünyada ən çox satılan telefon "Nokia" markasının 2003-cü ildə satışa çıxardığı, 250 milyon ədəd satılan "Nokia 1100"dir.
- * Alimlərin fikrincə, insan məktəbi bitirdikdən 22 il sonra sinif yoldaşlarının demək olar hamısının adını və simasını yaddan çıxarır.
- * Roma ordusunda hər çadırdə 10 əsgər qalırdı. Hər çadırın öz başçısı seçilir və "dekan" adlanırdı.
- * İnsan orqanizmində yaşayan bakteriyalar 2 kq təşkil edir.
- * Gi de Mopassan, Aleksandr Düma, Şarl Quna Parisdə Eyfel qülləsinin ucaldılmasına qarşı "protest" imzalayıblar.
- * Həyatı boyu insanın hər barmağı 25 milyon dəfə əyilir.
- * Bir ildə 21 milyon 557 min 600 saniyə var.
- * Tüdürun hakimiyyəti dövründə İngiltərədə sıx bağlanmış korset və biləkdə çoxlu qolbaqlar bakirəlik əlaməti hesab olunurdu.
- * İnsan bədənindəki əsəb impulsları saniyədə 90 m sürətlə dəyişir.

Hamilə qadınları və xərcəng xəstələrini ürəkbulanmadan qoruyacaq hormon aşkar edildi

Dölün ifraz etdiyi GDF15 hormonu hamilə qadınlarda ürəkbulanma və qusmaya səbəb olur ki, bu da bəzi hallarda qadının və gələcək körpənin həyatı üçün təhlükə yarada bilər. Hamiləlikdən əvvəl qadınlar bu hormonun vurulması ürəkbulanmanı azalda bilər.

Bununla bağlı "Nature" jurnalında araşdırma dərc edilib. Qadınların 80%-i hamiləliyin bəzi mərhələsində ürəkbulanma və qusmadan, 2% isə bu halların ağır formasından - hiperemzisdən əziyyət çəkirlər. Bu vəziyyət çəki itkisinə, susuzluğa və xəstəxanaya yerləşdirməyə səbəb ola bilər.

Yeni bir araşdırma, GDF15 hormonunun yüksək səviyyəsi ilə hamilə qadınlar ürək bulanmasının şiddəti arasında səbəbli əlaqənin olduğunu göstərib. Hormona həssaslığı artıran mutasiyalı olan qadınlar daha ağır simptomlardan əziyyət çəkirlər. Lakin dölə irsi olaraq GDF15 hormonunun ifrazını azaldan mutasiya keçərsə, anada hiperemzisə inkişaf etmə ehtimalı az ola bilər.

Alimlər həmçinin müəyyən ediblər ki, irsi qan xəstəliyi olan beta talassemiyadan əziyyət çəkən xəstələrdə hamiləlik zamanı ürəkbulanma və qusma daha az hallarda müşahidə olunur. Bunun səbəbi, onların qanında GDF15 hormonunun xroniki olaraq yüksək səviyyədə olmasıdır, yəni orqanizmləri artıq buna alışıb.

Dişi siçanlarda aparılan tədqiqatlar göstərib ki, GDF15 hormonunun aşağı konsentrasiyalarda orqanizmə yeridilməsi heyvanlarda ona qarşı həssaslığı inkişaf etdirməyə və hormonun yüksək dozalarında belə ürəkbulanma və qusmanın qarşısını almağa imkan verir. Alimlər bu yanaşmanı hiperemzis keçirmiş və yeni hamiləlik planlaşdırən qadınlarda sınaqdan keçirməyi planlaşdırırlar. Bundan əlavə, GDF15-in beyindəki reseptoruna bağlanmasına mane olan dərmanlar artıq sınaqdan keçirilir. Onlardan xərcəng müalicəsi nəticəsində ürəkbulanma və qusmadan əziyyət çəkən xəstələr üçün istifadə edilməsi planlaşdırılır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 3313

Lisenzia N: B 114

SAYI: 1.500